

vagy vérségi kapocs fennforgása esetén mindég a legközelebbi kapocs figyelembevételével kell megállapítani.

Egyebekben pedig azért kellett a rendelkező rész értelmében határozni, mert a bíróság a panaszosoknak a kiszabásnál alapul vett érték ellen emelt kifogását helytállónak találta.

A kiszabásnál ugyanis tekintve, hogy az örökösök között kiskorú is van és így az örökösödési eljárás hivatalból való megindításának volt helye, alapul kellett volna venni, az ingatlanoknak a hagyaték illetékkiszabás céljából a bíróság által történt bejelentésének időpontjabeli, vagyis 1924 július 10-iki közönséges forgalmi értékét, ezzel szemben pedig a kiszabásnál az 1925. évi március 24-én felvett jegyzőkönyv alapján a különböző időpontokban felvett leltárakban kitüntetett értékeknek a jegyzőkönyvben elfogadott mértékben történt felemelt értékei vétettek alapul, anélkül hogy a jegyzőkönyv felvételénél jelen voltak az összes örökösök részéről való megbízatása, vagy a nem örökös ügyvédeknek megbízatása egyáltalán igazoltatott volna és a kir. pénzügyigazgatóság is panaszolt határozatát e hiányok pótlása és kiküszöbölése nélkül hozta meg.

Ily körülmények között az ingatlanoknak a kiszabásnál alapul veendő helyes 1924. július hó 10-iki közönséges forgalmi értéke csak a panaszosokkal való újabb megegyezés, vagy ennek nem sikerülte esetén hatósági szakértői becslés útján állapítható meg a helyes érték megállapítása előtt pedig az illeték helyes megállapítása sem történhetik meg. (Közig. bir. 19.940.925. P.)

24. *Hagyatéki teher.* Az 1920: XXXIV. tc. 86. §. örökhagyó utolsó betegségének költségeit engedi csak hagyatéki teherként levonni. Az ettől eltérő, a rendes eltartással járó költségek tehát ezen a címen levonásba nem hozhatók. De nem hozhatók levonásba adósság címén sem, ha az elhunyt az eltartással felmerülő költségek megtérítése iránt vállalt kötelezettség nélkül tartatott. (Közig. bir. 19,078/1925. P. sz.)

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. T. 123—58

Királyi Közjegyzők Háza.

Irta: *Kepes János dr.* székesfehérvári kir. közjegyző.

Rendkívüli alapossággal és ügyszeretettel megírt cikk és tervezet Galánffy János dr. kartársunk közleménye a közjegyzői nyugdíj ügyről, a Közlöny 1927. áprilisi számában. A közlemény mögött részben a Kovaliczky-féle kiváló memorandum, részben a Galánffy féle nyugdíj-szabályzat tervezet áll. Ez egyik legsúlyosabb problema, melynél egyrészt a kartársak egyöntetű lelkes készsége az ügy helyes megoldása iránt, másrészt a megoldás gazdasági lehetőségei: a mozgó rugók és nem mellőzhető szempontok. Minden közjegyző hazafiúi és kartársi köteletségének, erkölcsi kötelemnek érzi a nyugdíjkérdések mielőbbi kedvező megoldását, másrészt mindannyian érezzük, hogy az anyagi megoldásnál a közjegyzők gazdasági ereje és helyzete egy nem mellőzhető és szükségképpen figyelembe veendő tényező. A kérdéstről nyíltan és őszintén kell szólnunk, a megoldásokra vonatkozó gondolatokat nyilvánosságra kell hoznunk, hiszen az elgondolások és vélemények egészséges küzdelmének eredője karunkra csak előnyt jelenthet.

Egy meghatározott rendszer és alapelv szerint kidolgozott és törvényes kényszerre épített tervezet, amely mögött a gazdasági megoldás súlyos problémákba ütközik, nem oly előnyös, mint egy gyakorlati megoldás, mely bár önkéntességen alapszik, de amely anyagilag sokkal kevesebb megterhelést jelent s amely egyszerűbben keresztül vihető. Az én szerény elgondolásom a következőkön alapszik.

A Galánffy-féle tervezet szerint egy közjegyzőre átlag havi 35 pengő nyugdíjjárulék esnék. Ha fizetési csoportok alakíttatnának, Galánffy szerint: lenne aki havi 20 pengőt és lenne, aki havi 70 pengőt fizetne nyugdíjhozjárulás címén.

Amidőn a régi közjegyzői nyugdíjintézet a gazdasági viszonyok folytán, mint sok más intézmény összeroppant, szükségképpen kényszerültek a közjegyzők arra, hogy elmulásuk esetére családjukról más uton gondoskodjanak. A közjegyzők egy része életbiztosítási ügyletet kötött, ami a leginkább adódó megoldási mód, különösen ott, ahol a közjegyzőnek magánvagyonja nincs és nincs is reménye, hogy elmulása esetére családjának megfelelő vagyont félretehessen. Már most, amennyiben létesül az új nyugdíj intézmény, azon közjegyzők legtöbbje, aki ily életbiztosítási ügyletet kötött, kényszerülve lesz az életbiztosítási járulékok befizetésével felhagyni, mert életbiztosítást is fizetni, nyugdíjjárulékot is fizetni képtelen. Ez rendkívüli megterhelést jelentene. Tehát ezeket vagy súlyos veszteség éri, amennyiben az életbiztosítási díjak befizetésével felhagynak, vagy oly terhet kényszerülnének vállalni, mely jövedelmükkel egyáltalán nem áll arányban.

Azután az életfogytig való nyugdíjjárulék fizetési kötelezettséget rendkívüli módon súlyosnak, igazságtalannak tekintem. Ha valaki, havi 70 pengőt fizet és esetleg 30 évig közjegyző az, évi 840 pengő, tehát 30 év alatt 25.200 pengő befizetett tőkét jelentene. Mit jelent ez a tőke, annak kamatos kamataival együtt? Mily arányban van ez különösen azon előny szempontjából, amit egy közjegyző: rokkantság esetére (ily esetre 1%-ot is alig lehet számítani) vagy neje özvegysége esetére kaphat. Mily kirívó ellentét ez az életbiztosító intézetekkel létesített ügyleteknél szokásos befizetésekkel és az azok ellenértékeül kiszolgáltatandó életbiztosítási vagy életjáradéki összegekkel szemben.

Vagy pld. egyik idősebb kartárs, mondjuk egy évi nyugdíjjárulék befizetése után elhal és özvegye nyugdíjra tarthat igényt. Viszont 35 éves kartársunk esetleg 40 éven át fizeti a nyugdíjjárulékot és családja nem marad hátra, a kedvezményezett kijelölése tekintetében pedig nem disponálhat. Itt valami nincsen rendjén, ezt mindannyian érezzük. Ennél a kicsiny taglétszámú testületnél, mely súlyos gazdasági terhekkal küzd, még sem lehet és nem is célszerű, erőszakos jogi konstrukciókkal az állás dologi terheül kialakítani a nyugdíjjárulékot.

Ezek, oly tényezők, amelyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni. Nem lenne-e sokkal egyszerűbb, egy kényszerű életbiztosítás törvényi kimondása, melynél a biztosítandó életjáradék vagy életbiztosítási összeg minimumát a törvény állapítaná meg? Az életbiztosítási díjak befizetése fegyelmi hatállyal ellenőrizhető, épp úgy, mint a Galánffy-féle tervezetnél a nyugdíjjárulék befizetése. Nem lenne ez sokkal biztonságosabb, mint egy vagyonnal egyelőre nem bíró új nyugdíjintézményt a semmiből megteremteni s ismét egy vagyonilag gyenge intézményre bízni árvaink, özvegyeink rokkantjaink sorsát. Igaz, a legnagyobb vagyonú intézményekben is csalódtunk a gazdasági összeroppanások folytán, azonban speciális kautélákról, tekintettel a tapasztalatokra, — gondoskodhatunk.

Mi szívvel, lélekkel, anyagi áldozatok készsége felajánlásával akarhatjuk új nyugdíjintézményünket, azonban nyugdíj és biztosítási szakértő meghallgatása nélkül véglegesen ezen kérdésekben álláspontot nem foglalhatunk. Amennyiben a kényszerű biztosítás kérdése is szóba jöhet, amennyiben mindezen kérdések az igazságügyi és népjóléti minisztériumok tevékenység körét érintik, célszerű lenne a két minisztériumot ankét rendezésére felkérni, melyen a két minisztérium a biztosítási és nyugdíjügyi szakértők és a közjegyzők kiküldöttei a kérdést úgy az egységesen megnyilvánuló óhaj, mint a gazdasági lehetőségek és a célszerű és észszerű gyakorlati kivitel szempontjából megtárgyalhatnák és a döntésre véglegesen előkészíthetik.

Mindezek azonban hosszadalmas dolgok. Mindezek oly megoldások, melyek rendkívüli sok méltánytalanságot, aránytalanságot vonhatnak maguk után. Egyúttal mindezek, a dologi biztonság szempontjából megint csak problematikusak. Egy kis belátással, egy kis áldozatkészséggel, mely még mindig sokkal előnyösebb anyagi megterhelés szempontjából a mai generációra, mint a nyugdíjintézményes megoldás egyrészt, másrészt a célt is elérjük véle, az egész kérdés megoldható és pediglen — mondhatnók — a tervezett nyugdíjjárulékok önkéntes megváltásával.

Alapítsuk meg az Országos Egylet keretén belül a „Királyi Közjegyzők Házát.” Egy 240.000 pengő értékű ház vételére gondolok.

Hogyan jönne össze ezen összeg? 183 közjegyző van. Három csoportra osztanám a közjegyzőket, hacsak mindenki önként nem ajánlja fel, hogy egyenlő arányban kíván a ház vételéhez hozzá-

járulni. Ha a Galánffy-féle tervezet szerint a közjegyzők egyik csoportja élete fogytáig havi 70 pengőt, tehát évi 840 pengőt fizethet, úgy a közjegyzők egyik csoportja szerény tervezetem szerint fizetne egyszersmindenkorra 1000 pengőt. Mondjuk tehát, hogy 100 közjegyző fizetne egyenkint 1000 pengőt,

ez	P. 100.000
50 közjegyző fizetne egyenkint P. 800 ez	P. 40.000
33 közjegyző fizetne egyenkint P. 600 ez	P. 19.800
Ez összesen:	P. 159.800
Hiányzanék még a vételárból:	P. 80.200
Ez kiteszi az egész vételárat:	P. 240.000

A hátrálékos 80.200 pengőt amortizációs kölcsönnel fedezném. Az amortizációra szükséges összeget bőven biztosítaná a ház jövedelme. Kikötném, hogy az Országos Egyletbe való belépés díja 300 pengő lenne, mely kizárólag a házalapra fordítandó. Esetleg, ehelyett, a kamarák a közjegyzők bejegyzésekor megfizettethetik ezen összeget valamilyen kamarai járulék, — beiratási díj — címén, mely kizárólag a házalap javára lenne fordítható. A törvény a kamara kiadásairól szól. A kamarák kiadásai az árvák, özvegyek és rokkantak segélyezéséhez való hozzájárulás is. E tekintetben tehát törvényes akadály nincs.

Ezenkívül megalapítanám a házban a királyi közjegyzők papír, nyomtatvány és írószer beszerző központját, mely egyrészt a közjegyzőknek méltányosabban szállítaná a nyomtatványokat, írószereket és papírsanyagot, mint, ahogy azt most kapjuk, másrészt tiszta jövedelmét szintén a házalapra fordíthatnók.

Bevonnám a közjegyző helyetteseket is, akiknek tetszésére bíznám, hogy belépni kívánnak-e a házakcióba vagy sem. Ha igen úgy ők $\frac{1}{4}$ -ét fizetnék be annak az összegnek, amit a legkevesebbet fizető közjegyzők fizetnének, tehát 150 pengőt, mely összeg, közjegyzői kineveztetésük s illetve bejegyzésük alkalmával betudandó lenne a beiratási, vagy más címen behajtandó fenti 300 pengőbe. Természetesen ez esetben a helyettes illetve családja ugyanazon előnyöket élvezné, mint a közjegyző, illetve hátrahagyott családja, akkor is, ha mint helyettes haláloznék el.

Gondolok továbbá bizonyos bevételre a vételárhoz való esetleges állami hozzájárulásból, ez nincs elvileg kizárva, továbbá egyes adományokból, későbbi hagyományokból.

A ház fenmaradó mindenkor tiszta jövedelme természetesen

az amortizációra és időközi tatarozásokra szükséges összegek tartalékolása illetve levonása után, ellátandóink támogatására lenne fordítandó, az előre megállapítandó kulcs szerint, ami már részletkérdés. A tartozás csökkenésével a rendszeres segélyezésre fordítandó összeg évről-évre emelkednék. Sőt, miután legfeljebb, valószínűségi számításunk szerint körülbelül 15 ellátásra szoruló családról lehet szó, a tartozás kifizetése után az ellátásra szorulóknak oly összeget juttathatunk, ami meghaladja a Galánffy-féle tervezet szerint előirányzott évi nyugdíjjárulékot. Emellett a papír és nyomtatvány-üzem is biztos megélhetést biztosíthat egy két családnak, eltekintve az üzlet tiszta jövedelmétől. Ennek a papírüzletnek megalapításánál fix alapokra helyezhető számítás készíthet a szakértő, tekintettel arra, hogy a közjegyzői adatok rendelkezésre állanak. Hiszen — hozzávetőleges számítással, — ha 183 közjegyző papír-, nyomtatvány és egyéb irodai szükségletét átlagosan évi 320 pengőben állapítjuk meg, ez évi 58.560 pengőnek felel meg. Ennek csak 10% -át számítva tiszta haszonnak, az is már 5.856 pengőt tesz ki. Egy ilyen papírüzem megalapításánál bármelyik nagy nyomdánk, vagy papírgyárunk készséggel sietne rendelkezésünkre, sőt nem tartom kizártnak, hogy a ház megvételénél is bekapcsolódnék valamilyen formában.

Ha a házalap helyzete javulna és adósságunk már nincsen, esetleg lakást is biztosíthatunk, legalább is kedvezményesen, reá szoruló eltartottjainknak.

A Közjegyzők Házában nyerhetne elhelyezést az Országos Egyletnek egyszobás irodája, egy állandó alkalmazottal, aki egyúttal a budapesti kamarának segédtitkári teendőit is elláthatná. Mozgékonyabbá válna mindkét testület. Ugyanazon helyiségben lehetne a budapesti kamara irodája, továbbá a Helyettesek Országos Egyesületének helyisége. E fentartott szoba mellett egy nagyobb terem is fentartanánk, rendes kamarai, vagy országos egyleti tanácskozásainkra és gyűléseinkre, ahol könyvtárunk is elhelyezést nyerhetne. Az épületben tehát egy szoba a fenti intézmények hivatalos helyiségeül és egy nagyobb terem tanácsteremnek lenne rezerválandó. Egyelőre szerényen. Később azután, Isten segítségével, nagyobb kényelemre is gondolhatunk.

Hogy jönne már most össze a vételárhoz szükséges összeg? Egy felvilágosító, meggyőző munkának kell megindulnia, mely kimutatja, hogy az ellátandókról való gondoskodásnak célszerű,

gyorsan keresztül vihető, gazdaságilag ésszerű és aránylag elég méltányos módja a Közjegyzők Házának megalapozása. A kamarák tiszteletreméltó elnökeinek és vezetőségeinek aláírásával bocsájtassék ki a felhívás, amely mellé egy-egy kötelezvény melléklendő. A kötelezvény tüntesse fel, hogy mennyi a hozzájárulás összege s hogy azt az illető közjegyző egyszerre, vagy 1 év alatt két, vagy több részletben köteles megfizetni. A kari összetartás, és a kari tisztesség és becsület kényszere alá helyeztessék a házvételárhoz való hozzájárulás. Meg kell indítani a propagandát, az ügy alapos megbeszélése után ki kell bocsájtani a kötelezvényeket és ezek rövid határidőre szabott visszaérkezése után egy alkalmas házat kell keresni s a bankokkal és a papír és nyomda üzemekkel érintkezésbe kell lépni.

Kezdeményezzék a kivített az egyes kamarák területén kamarai rendkívüli közgyűlésen a kamarák vezetői, kapjanak teljes hatalmú megbízást a kamarák elnökei egy kamaraközi értekezletre, amelyen a kivített teljes részletében megtárgyalhatnák.

Nagy vonásokban leírtam a kérdésre vonatkozó gondolataimat. Lehet, hogy valahol tévedtem, azonban fentiek elmondásánál a legbensőbb jószándék vezetett. Nem szeretnék elgondolással a legtávolabbról sem érzékenységet érinteni, nem szeretném ellátandóink nagy ügyét egy szélesmederű, hiábavaló vita felületnek kitenni. Éppen ezért kartársaimtól fenti tervhez a tárgyilagos és jóakarató hozzászólást kérem. Meggyőződésem, hogy jóakarattal, agilitással, kis áldozatkészséggel, hozzáértők kezébe téve le az ügyet, a „Királyi Közjegyzők Háza“ hamarosan megvalósítható.

A járásbiróságnak a közjegyzővel konkurráló hatásköréről.

Irta: *Galánffy János* dr. kir. közjegyző.

A debreceni kir. közjegyzői kamarának legutóbb tartott évi rendes közgyűlésén felmerült az a kérdés, hogy névalírások (kézjegyek), másolatok és könyvkivonatok hitelesítésénél és közzérendeletek felvételénél van-e a kir. járásbiróságoknak a közjegyzővel konkurráló hatásköre?

A közgyűlés felhívta a kamarát, hogy ezt a kérdést tanulmányozza, dolgozza ki és a következő közgyűlésen jelentést tegyen.

Anélkül, hogy a kamara megalkotandó véleményének elébe vágni akarnék, célszerűnek találom, hogy a felvetett kérdésre vonatkozóan közlőnyünk lapjain véleményt nyilvánítsak, mert ez a kérdés bizonyára valamennyi kartársat közelről érdekli.

De ha már ez a kérdés felvetett, a hasonlóságnál fogva célszerűnek látom, hogy a járásbiróságnak a váltó óvások felvétele körüli (konkurráló?) hatásköréről is elmondjam véleményemet.

I.

A másolatok és névalírások hitelesítéséről az 1868: LIV. t. c. 546—552. §-ai intézkedtek s e tekintetben a megyei s városi törvényszéki jegyzőnek, szolgabirónak, esküdtnak, városi birónak és a marosvásárhelyi kir. tábla területén a fennálló gyakorlat szerint arra jogosított közegeknek adtak hatáskört és a hitelesítés módját részletesen szabályozták.

Az 1874: XXXV. t. c. 53. §-a azonban a „tanusítványok kiállítását“ a kir. közjegyzők hatáskörébe utalta, az okiratok másolatainak hitelesítését, (89. §.) kereskedelmi és üzleti könyvek kivonatának hitelesítését (90. §.) és a névalírások hitelesítését (92. §.) pedig a tanusítványok közé sorozta, illetőleg azt állapította meg, hogy ezek a most felsorolt teendők „tanusítványok.“

Ebből tehát világosan következik, hogy a közjegyzői törvény életbelépésétől kezdve sem az 1868. LIV. t. c. 546 és 548. §-aiban felsorolt hatóságoknak és személyeknek, sem az azok egy része helyébe lépő királyi bíróságoknak a felsorolt teendők elvégzésére a közjegyzővel konkurráló hatáskörük nem volt.

A járásbirónak az 1874: XXXV. t. c. 25. § a subsidiárius hatáskört adott, amikor azt rendelte, hogy míg a közjegyző részére helyettes rendelve nincs amennyiben azon a székhelyen más közjegyző nem működik: halasztást nem szenvedhető esetekben a járásbíró veszi fel mindazon okiratokat, melyeknek felvételére a közjegyző jogosítva volt. Érdekes, hogy a járásbirónak ez a subsidiárius működése — a törvény rendelkezéseinek szó szerinti értelmében csak az okiratok felvételére vonatkozott, tehát ha a törvény szó szerint magyaráztatott volna, a névalírás, másolat és könyvkivonat hitelesítésére a járásbirónak az 1886: VII. t. c. meghozataláig még subsidiárius hatásköre sem lett volna. Azt gondolom azonban, hogy a törvénynek ez a szövege csak az akkori

pongyola törvényszerkesztési módnak a következménye volt s így már az 1886: VII. t. c. meghozatala előtt is meg volt a járásbirónak a közjegyzőt helyettesítő, kisegítő hatásköre névalírást másolat és — könyvkivonat hitelesítésére is (in majore minus).

De, hogy a közjegyzővel konkurráló hatásköre nem volt, azt egészen kétségtelennek tartom. Legfeljebb arról lehet szó, hogy olyan járásbirósági székhelyeken, amelyekben közjegyzői állás nem volt és ezekhez tartozó területeken volt a járásbirónak ilyen hatásköre.

Erre látszik utalni az 1874: XXXV. t. c. 214. §-ának különben szintén teljesen pongyolán és homályosan megszövegezett 2-ik bekezdése.

Az 1874: XXXV. törvénycikket módosító 1886: VII. t. c. jelesül annak 9 §-a, ezen az állapoton semmit sem változtatott, legfeljebb precízebben szabályozta a járásbiróság vezetőjének a közjegyzőt helyettesítő működését s kifejezetten is kimondotta azt, — ami különben eddig is úgy volt — hogy a járásbiróság vezetője nem végezhet semminemű más közjegyzői teendőt, mint azokat amelyek ebben a §-ban körül vannak írva, vagyis csak akkor járhat el a közjegyző helyett, ha a meghalt, elmozdított, visszalépett, vagy áthelyezett közjegyző részére a kamara helyettesítést nem rendelt, valamint, ha bármily ok miatt eljárni akadályozva van és helyettese, vagy székhelyén más közjegyző nincs, ekkor is csak halasztást nem szenvedő esetekben.

Nem áll tehát az, amit némelyek állítanak, hogy a járásbiróságoknak a névalírást, (kézjegyek) másolatok és könyvkivonatok hitelesítésére nézve (a közjegyző székhelyén levő járásbiróság területén) az 1912. LIV. t. c. életbe lépéséig a közjegyzővel konkurráló hatásköre lett volna. Nem áll pedig azért, mert az 1874: XXXV. t. c. 53. §-a, az 1868: LIV. t. c. 546 és 547 §-ainak azokat a rendelkezéseit amelyek a nem bírósági irattárban levő okiratok másolatainak hitelesítésére vonatkoznak, — továbbá a jelzett törvény 548. §-ának azt a rendelkezését, hogy eredeti okiratokon előforduló aláírásokat az ott felsorolt hatósági személyek, illetőleg az 1871: XXXI. t. c. szerint azok helyébe lépő bíróságok hitelesítenek, végül pedig az 549—552. §§-okat egész terjedelmükben, ha nem is kifejezetten, de a „lex posterior derogat priori“ elvénél fogva hatályon kívül helyezte. Ez állításom támogatására hivatkozom a Fodor — Markus — féle Polgári törvénykezési Rend-

tartás 1894. évi kiadás I. K. 616—619. oldalain foglaltakra.

Ismerjük mindannyian a kir. Igazságügy Miniszteriumnak az itt kifejtettekkel ellentétes 36376/1891. I. M. sz. rendeletét, mely névalírástok hitelesítése (és amiről később szólok — közvégrendeletek felvétele) tekintetében a járásbiróságoknak a közjegyzővel párhuzamos hatáskört tulajdonít. Eltekintve attól, hogy a törvény magyarázata nem az igazságügyminiszterium, hanem a bíróság feladata, ez a rendelet semmi érdemleges indokot nem tartalmaz. Hivatkozik egyszerűen az 1868: LIV. t. c. 548 és köv. §-aira, amelyeknek az 1874: XXXV. t. c. 53. §-a által való hatályon kívül helyezését éppen most voltam bátor kimutatni.

Egy ilyen szűkszavú s az indokolást teljesen nélkülöző miniszteri rendelet, nem hinném, hogy kötelező törvényt magyarázatul szolgálhatna.

Azokon a járásbirósági székhelyeken amelyekben közjegyzői állás rendszeresítve nem volt s az e járásbirósághoz tartozó területeken az 1874: XXXV. t. c. 214. §. 2. bek. és 25. §-a alapján — mint fentebb is említettem — lehetett szó arról, hogy névalírástok, másolatok és könyvkivonatok hitelesítésére a járásbíró fel van jogosítva (bár a törvény — miként fentebb szó volt róla — csak okiratok felvételéről beszél), de erről is csak az 1886: VII. t. c. életbeléptetéséig, mert e törvény 9. §-ának 3. bekezdése már az ilyen járásbiróságok vezetőjét is csak a kir. közjegyző helyettesítésében és halasztást nem szenvedő esetekben jogosította fel a közjegyző hatásköréhez tartozó teendők végzésére (fordítások, okiratok és értékneműek őrizetbe vételének s bírói megbízásoknak a kivételével).

A járásbiróság vezetőjének tehát az 1886: VII. t. c. életbeléptetése után sehol sem volt a közjegyzővel konkurráló, vagy a közjegyzőt kizáró hatásköre közjegyzői teendők teljesítésére. Az 1912: LIV. t. c. életbeléptetése, vagyis 1915. évi január hó első napja óta azonban a helyzet más.

A most jelzett törvénycikk 99. §-a ugyanis kimondja, hogy „a kir. közjegyző székhelyén kívül levő járásbiróság területén a névalírást (kézjegy) valódiságát, a fél által felmutatott okirat másolatát, valamint a kereskedelmi könyvek kivonatát a járásbiróság is hitelesítheti.“

Hogy miért mondja ez a szakasz még ezt is: „amely ebben az eddigi szabályok helyett a közjegyzőkre fennálló szabályok

szerint jár el“ ezt megvallom nem értem. Hiszen a járásbiróság vezetője az 1886: VII. t. c. 9. §-ának utolsó bekezdése szerint eddig is köteles volt a közjegyzőt helyettesítő működésénél mindazokat a szabályokat megtartani (helyesen alkalmazni) „amelyekre a közjegyző az 1874: XXXV. t. c. és a jelen törvény értelmében köteleztetik.“

Az a körülmény hogy a törvényhozás szükségesnek látta az 1912: LIV. t. c. 99. §-át megalkotni, maga is bizonyítja, hogy e törvény meghozataláig nem volt a járásbiróságnak sem ott, ahol közjegyző nincs, annál kevésbbé pedig ott, ahol közjegyző van, a közjegyzővel konkuráló hatásköre névalírás hitelesítésre stb. Mert, ha lett volna akkor ezt a törvényt szöveget másképpen stilizálták volna. Akkor annak úgy kellett volna hangzani, hogy a járásbiróságnak ezután csak a kir. közjegyző székhelyén kívül levő járásbiróságok területén van joga a névalírás valódiságát (stb.) hitelesíteni. Ez a törvényszakasz nyilvánvalóan nem megszorította a járásbiróságnak konkuráló közjegyzői működési körét (miután ilyen nem is volt) hanem ellenkezőleg megállapította azt, mert eddig ilyen hatásköre nem volt.

Nem lehet az itt kifejtettekkel szemben hivatkozni az 1911: I. t. c. 317. §. első bekezdésének 3-ik pontjára sem, amely: „bírói vagy közjegyzői,“ hitelesítésről beszél. Ez a törvényhely csak azért beszél „bírói“ hitelesítésről is, mert a bíróságnak tényleg van a közjegyzőt helyettesítő hatáskörben hitelesítési joga, tehát amikor az okiratok bizonyító ereje megállapíttatik, természetesen beszélni kell a „bírói“ hitelesítésről is. De az maga, hogy a bíró mikor hitelesíthet és mikor nem, a polgári perrendtartásról szóló törvényben *incidentaliter el nem döntenek*, az erre vonatkozó rendelkezés nem a polgári perrendtartásba tartozik, a perrendtartás említett helye csak az okiratok bizonyító erejével foglalkozik, tehát, hogy úgy mondjam csak „utaló“ rendelkezést tartalmaz egy más jogszabályra, amely jogszabály (a közjegyzői törvény) részletesen szabályozza azt, ki és milyen szabályok szerint van feljogosítva az okiraton levő aláírások hitelesítésére. Abból pedig talán, hogy a „bírói“ hitelesítés a „közjegyzői“ előtt említetik, senki sem követhet érvelést, ennek más oka nincs, minthogy a bíró nagyobb tekintély, előkelőbb funkcionárius, mint a közjegyző, tehát az ő neve a törvényben előbb említetik. Különben is a polgári perrendtartás életbeléptetéséről az 1912: LIV. t. c. rendelkezik, tehát a

perrendtartás nem lépett addig életbe, míg az életbeléptető törvény életbe nem léptette. És ha a polgári perrendtartás szerint a bírónak a közjegyzővel konkuráló hatáskör adatott volna, tehát a bírónak úgy a közjegyző székhelyén és az ahhoz tartozó járásbirósági területeken, mint a közjegyzői székhelyeken kívül levő járásbiróságok területén a közjegyzővel konkuráló hatásköre lett volna, mi szükség volt arra, hogy az életbeléptető törvény 99. §-a kifejezetten csak a közjegyzői székhelyeken kívül levő járásbiróságok területén statuáljon a bíróság részére hitelesítő hatáskört?

II.

Hogy közzérendeletek felvételére a közjegyzői törvény életbelépése után az 1876: XVI. t. c. életbelépéséig a járásbiróságok nem voltak feljogosítva: ez úgy hiszem vitán kívül áll, ezt még a Kúria 12 sz. teljesülési döntvénye is elismeri.

Életbelépett azonban az 1876: XVI. t. c. és ennek szerencsétlenül megszövegezett 21. §-a alkalmul szolgált a Kúria 12 sz. döntvényének meghozatalára, mely döntvény kimondta, hogy „a járásbiróságot közzérendeletek felvételére kivétel nélkül jogosítják.“

Mi sem lenne könnyebb dolog, mint ennek a döntvénynek teljesen téves voltát kimutatni. Hiszen az 1876: XVI. t. c. 21. §-a mikor azt mondja, hogy végrendeletet közjegyző és kir. járásbiróságok előtt lehet tenni, egyenesen utal arra, hogy az 1874: XXXV. törvénycikkben előírt módon lehet tenni. Az 1874: XXXV. t. c. 53. §-a pedig a végrendeletek felvételét a közjegyző hatáskörébe utalja és 25. §-a illetőleg 214. §. 2. bekezdése az okirat (tehát a közzérendelet) felvételét a járásbirónak csak a közjegyző helyettesítésében engedi meg.

De hát ez a döntvény meghozatott; a törvény legfőbb magyarázója a kir. Kúria, el kell fogadni, hogy a döntvény érvényes, illetőleg érvényes volt mindaddig, míg újabb döntvény vagy törvény hatályon kívül nem helyezte.

Ámde ezt a döntvényt (amely 1884. évi április hó 25-én kelt) illetőleg az 1876: XVI. t. c. 21. §-át is (amennyiben a döntvény szerint értelmeztetik) kétséget kizáróan hatályon kívül helyezte az 1886: VII. t. c. 9. §-a, amely egészen világosan kimondja, hogy a járásbiróság vezetője, akár a közjegyző székhelyén levő járásbiróság területén, akár pedig olyan járásbirósági területen, amelynek székhelyén közjegyző nincs, csak a közjegyző helyet-

tesítéseképpen végezhet közjegyzői teendőt (tehát vehet fel közvégrendeletet) és „ezen eseteken kívül a járásbiróság vezetője semmi nemű közjegyzői teendőt nem végezhet.“

Ezzel a törvényes rendelkezéssel szemben már igazán nem lehet még csak szó sem arról, hogy a közvégrendeletek felvétele tekintetében a járásbiróságnak a közjegyzővel konkuráló hatásköre van s valóban bámulni kell azon, hogy a közkézen forgó Móricz József féle „közjegyzői ügyvitel“ (1912. évi kiadás 34. lap) mi alapon állítja azt, hogy közvégrendelet felvételét illetően a járásbiróságok a közjegyzőkkel konkurálnak, valamint azon, hogy az 1891. évből tehát a közjegyzői novella életbelépte utáni időből származó 36376 I. M. sz. rendelet is ugyanezt állapítja meg.

Álláspontom megerősítésül hivatkozom Zlinszky Imre a „Magyar Magánjog mai érvényében“ című könyvének (1897. évi kiadás) 942 lapján és Fodor Ármin dr. által szerkesztett „Magyar Magánjog“ V. kötet 392 lapján, valamint a jogi Lexikon V. k. 199 lapján (Kolozsváry Bálint dr. tollából) foglalt fejtegetésekre.

III.

A váltótörvény 98 §-a szerint — a „váltó“-óvásokat közjegyzői székhelyeken és e helyhez csatolt járásbirósági területen a közjegyző, — más járásokban a járásbiró, aljárásbiró, a járásbirósági jegyzők és aljegyzők teljesítik.

Én a törvénynek ezt a rendelkezését annyira világosnak látom, hogy ehhez a kétségnek árnya sem fér, magyarázat hozzá alig szükséges.

Két különálló rendelkezés van ebben a törvényben :

1. Hogy a közjegyzői székhelyen és e székhelyhez csatolt területen a közjegyző óvatol,
2. hogy más járásban, vagyis olyan járásbirósági székhelyen, ahol közjegyző nincs és ehhez a járásbirósághoz tartozó területen : a járásbiró, albiró stb. óvatol.

A járásbirónak (albirónak stb.) tehát olyan járásbirósági székhelyen, ahol közjegyző nincs és ehhez a járásbirósághoz csatolt területen, törvény által biztosított eredeti és kizárólagos óvatolási hatásköre van.

A közjegyzői székhelyen és e székhelyhez csatolt járásbirósági területen : (ahol rendszerint a közjegyző óvatol) a közjegyzőt az 1886: VII. t. c. 9. §-a értelmében helyettesítheti a járásbiró, — de a járásbirót azon a területen amelyen neki eredeti és kizáróla-

gos óvatolási hatásköre van, nem helyettesítheti a közjegyző, mert ilyen helyettesítési jogot a törvény nem ismer és ilyen helyettesítésre szükség nincs is, hiszen ott van az albíró, jegyző, titkár. — De nem is konkurrálhat ilyen helyen a közjegyző a járásbiróval, mert a közjegyző óvatolási joga a törvény által kifejezetten csak a saját székhelyére és e székhelyhez tartozó járásbirósági területre van szorítva.

Mire alapíthatná a közjegyző ezt a konkuráló óvatolási jogot? A közjegyzői törvény rendelkezéseire?

De hiszen a közjegyzői törvény 104. §-a világosan megmondja, hogy a váltó óvások felvétele az e részben fenálló törvények szerint történik. Tehát az 1876: XXVII. t. c. 98. § a szerint, ez pedig nem a közjegyzőnek, de a járásbirónak hatáskörébe utalja az óvás felvételét.

Nyilvánvaló, hogy amilyen érvénytelen lenne az óvás ha azt a közjegyző székhelyén, vagy ehhez tartozó járásbirósági területen az 1886: VII. t. c. 9. §-nak esetein kívül venné fel a járásbiró, éppen olyan, talán még nagyobb mértékben (mert hiszen erre még magyarázatot sem lehet találni) érvénytelen lenne az az óvás amelyet olyan járásbirósági területen, amelynek székhelyén közjegyzői állás rendszeresítve nincs, venne fel a közjegyző.

Nincs igaza tehát Grecsáknak (A váltó törvény magyarázata, 1897.) aki mind a két esetben érvényesnek tartja az óvást azzal az indokolással, hogy a törvény nem tartalmaz rendelkezést a közjegyző és járásbiró egymásközi hatáskörének kizárása tekintetében. És nincs igaza Plósznak sem, aki csak fegyelmi vétségnek tekinti, ha a közjegyző veszi fel az óvást a székhelyén kívüli járásbiróság területén, de a felvett óvást érvényesnek tartja.

A törvény határozott rendelkezésével szemben nem szükséges fejtegetni azt, mi a törvény rációja, de annyit mégis helyes talán megemlíteni, hogy részint a váltó óvások időhöz kötött sürgős volta, részint pedig az, hogy az óvás ne kerüljön túl nagy költségbe. Az óvatolást a lejárati utáni második köznapon öt óra előtt néhány perccel is lehet végezni. Egészen természetes tehát, hogy a törvény az óvást a közjegyző nélküli járásbirósági székhelyen és ehhez tartozó területen a járásbirósághoz utalta. Kizárólagossá a járásbirósági hatáskört pedig azért tette, mert nem akarta, hogy a távolabb levő közjegyző kiszállásával tetemes költség többlet merüljön fel.

Az igazi közjegyzői hivatás.

Irta: *Horthy István dr.* nyiregyházi kir. közjegyző.

Ha már felkötöttem a kolompot, akkor kongatom is.

Azt hiszem, hogy tisztult eszmék magaslatain és elvi alapokon állva, a közjegyző a világon mindenütt azért nem fizetéses államhivatalnok, hanem közhivatalnoki minőségben közhitelességgel felruházott, kereső személy, mert valódi rendeltetését szolgálva, nem olyan ügyek ellátására hivatott, amelyek intézése országos közérdek, hanem olyanokéra, amelyek elsősorban magánérdekeket szolgálnak. Amennyiben mégis volnának tagadhatatlan érintkező pontjaik a közérdekkel, ezek soha nem *első sorban* figyelembejövő fontosságúak. Minden nemzet közjegyzőinek a hivatása: mindennemű perenkívüli magánjogi ügyeknek *a felek megbizásából* való közhiteles ellátása. Ez az alapgondolat hozta világra is a közjegyzőséget. Ez ad neki ma is egyedüli létjogosultságot. Charmant Oszkár meghatározása is a „magánmegbízásban“ szót hangsúlyozza a közjegyzői hivatásról adott definitióban. Ennek a gondolatnak a tökéletes kiépítése kell, hogy az a bethlehemi csillag legyen, amelyik a célhoz, ideális hivatásunk teljes betöltéséhez legrövidebb uton elvezet. Ez az egyetlen helytálló indoka annak, hogy a közjegyzőt közhiteles jellege ellenére nem az államok fizetik, mint a hivatalnokokat, hanem a felek díjazják. Ahol és amikor a közjegyzői intézményen túlteng a kötelező hatáskör s ezzel másodrangúvá süllyed a felek bizalmából való működés, ott és akkor a közjegyző (nyíltan vagy burkoltan) tisztviselővé lett s félős, hogy előbb-utóbb viselni kénytelen ebbeli új helyzetének összes következményeit.

Az 1927: IV. t. cikkel máris bekövetkezett az a ferde állapot, amelyre alig lehet megoldást találni, t. i. hogy vagy a közjegyző nem kapja meg munkájának kellő díjazását, vagy a felek teherbírása nincsen arányban a közjegyző kifejtett tevékenységének megfelelő, tisztességes munkadíjjal.

A közjegyzői foglalkozásnak azonban bizalmi jellegénél fogva lényegéhez tartozik, hogy a felek díjazják. Ennélfogva szükségképpen lényegéhez tartozik az is, hogy hatáskörében a kényszernek *ideális körülmények között* helye nincs. Ahol az ideális körülmények hiányoznak (ma még hiányoznak mindenütt), ottan érvényesülnie kell annak a szempontnak, hogy a közjegyzői hatáskörben a kényszernek *túltengenie* nem szabad.

Bárhogy álljon a ma „átruházott hatáskör“ névvel illetni szokott ügykör aránya az önállóhoz más államokban, — vagy bárhol bármi legyen az irányzat a ma „perenkívüli biráskodás“ név alatt ismert ügykörnek a közjegyzők teendői közé utalását illetően: két dolog bizonyos. Az egyik az, hogy valamennyi állam közjegyzői törvényhozásán egyforma vörös fonálként húzódik végig a féltő gond: vigyázni, hogy az *egyenlőre nélkülözhetetlenül fentartandó* kényszer a közjegyzői működésén túl ne tengjen, akár milyen oldalról jön is. A másik az, hogy egész Európában ma Magyarország az egyetlen állam, amelyik ezen a nagy és fontos elven túlteszi magát. Nem hiszem, hogy eredetieskedésből csinálná.

Ne felejtsük, hogy Magyarországon a közjegyzők okiratszerkesztési lehetőségei nem ugyanazok, mint külföldön. Nálunk a közjegyzői okiratszerkesztés ma még üvegházi növény. A legcsekélyebb hőmérsékletváltozást sem bírja ki. Külföldön ellenben terebélyes, nagy fa, amely vihart is áll. Birja a telet és a nyarat egyformán, kinn, a szabadság végtelenén.

Bátor voltam hangsúlyozni már Debrecenben is, hogy miután ma még az egész világ ismeri a közjegyzői kényszert s vele együtt az „átruházott“-nak nevezett hatáskört, én sem kardoskodom még gondolatban sem a kényszer és az átruházott hatáskör belátható időn belül való teljes kizárása mellett. Ahol azonban az „önálló“-nak nevezni szokott hatáskör olyan gyermekéveket él, mint nálunk, ott nekünk az intézményre mért súlyos csapás nélkül a kényszert és az u. n. „átruházott“ hatáskört az eddiginél tágabbra fokozni még akkor sem volna megengedett, ha csakugyan úgy volna, mint egyik jótollú és képzett kartársam állítja, hogy külföldön *mindenütt* határozott irányzat volna a hagyatéki ügyek kizárólagos közjegyzői hatáskörbe utalása. Én úgy tudom, vannak államok, ahol a hagyatéki ügyet csakugyan elejétől végig közjegyző intézi, de *nem egyedül csak ő* intézheti. Jogosultsága facultativ. A feleket tehát nem a kényszer, hanem itt is a bizalom viszi közjegyzőhöz. Vannak aztán államok, ahol a hagyatéki eljárás (úgy, mint mostanáig nálunk is volt) a közjegyző kötelező hatáskörébe tartozik, de *nem elejétől végig* tartozik hozzá. Első esetben meg van mentve az elv, a bizalom kérdése 100%-ig. A második esetben lenyomja a mérleg serpenyőjét az az általam már Debrecenben is hangoztatott érv, hogy a hagyaték *tárgyalására* egyrészt ma még megfelelőbb szervünk,

mint a közjegyző, — nincs, — másrészt a csenevész okiratszerkesztési viszonyok mellett mindaddig, míg ezek a viszonyok a mi javunkra gyökeresen át nem alakulnak, kénytelenek vagyunk kenyérkérdést csinálni a dologból.

Lehet, hogy tévedek s örömmel engedem meggyőzetni magam de eddigi ismereteim mellett olyan külföldi törvényhozást, amelyet ma a magyar közjegyzők egy része szeretne, amely mellett tehát nemcsak a től z-ig közjegyző intézné a hagyatéki eljárást, de egyúttal a-tól z-ig kizárólagosan csakis ő intézhetné azt és ezzel korlátlan urává válnék minden örökösödési ügynek, eddig nem ismerem. Amíg ebbeli tévedésemről valaki meg nem győz, addig a külföldre való hivatkozás előtt e tekintetben meghajolni nem tudok. Ha csak egyetlen ilyen törvényhozás volna, arra azt felelem: egy fecske nem csinál nyarat. Nem minden szükségképpen helyes, ami külföldről jön és az első rossz példa nem okvetetlenül követnivaló.

Ha az okiratszerkesztési tevékenységünk olyan izmos volna, mint a modern államok közjegyzőié mindenütt, akkor rövidebb vagy hosszabb időre terjedő, de mindenesetre csak átmeneti megoldásként gondolhattunk volna mi is az eddiginél nagyobb részvételre a hagyatéki eljárásban. Ám akkor sem az összes hagyatéki ügyek monopolizálására az örökség megnyitától a befejezésig. Amíg azonban okiratszerkesztési terünk olyan soványan szűk, mint ma, addig egy akkora kolosszust, mint a kötelező egész örökösödési eljárás, az intézményre rászabadítani s ezzel a cikkem elején körülírt eredeti, igazi hivatást mellékfoglalkozássá alacsonyítani még ideiglenesen sem megengedett. Ami az olasz, francia és német közjegyzőnek nem árt, mert az okiratszerkesztésben nem versenyez vele egy hivatalos állásánál fogva a feleket jobban a kezei közt tartani tudó, másik állami szerv, az a magyar közjegyzőt igazi hivatása terén végzetesen sujtaná.

Nem feledkeztem meg, hogy közjegyzői kényszer van az okiratok szerkesztésénél is. Nemcsak nálunk, hanem ahol ismerik a közjegyzői intézményt, Európában mindenütt. Azonban az okirati közjegyzői kényszerről sem mondhatjuk, hogy magasabb jogász szemponctokból ideális állapot. Fentartását csak az teszi szükségessé, hogy ma még sehol sincsen olyan jogászilag kiművelődött nemzet, mely egyes kiválasztott ügyleteknél elengedhetné a hűhitelességet és akárcsak rábízhathatna akármilyen ügylet okiratbafoglalását. Mind-

ezen kívül ottan van a súlyos, lényegbeli nagy különbség az okirati kényszer, meg a hagyatéki kényszer között, hogy az okiratoknál csak hatásköri kényszer van, míg a hagyatéki eljárásban nemcsak hatásköri, hanem egyúttal illetékességi kényszer is! Az okirati (csakis hatásköri) kényszer alig-alig sérelmes a félre, aki magánjogi ügyeinek intézésében teljes szabadságot akar mert aki közjegyzői kényszer alá eső okiratot akar készíttetni, evégből Zalaegerszegtől Fehérgyarmatig és Sajószentpétertől Bácsalmásig akár melyik közjegyzőhöz mehet, ha nincs bizalma ahhoz, aki legközelebb esik hozzá. Az intézmény valódi rendeltetése szempontjából pedig csakis ez a fontos.

Azért nem igazi közjegyzői hivatás tehát a kötelező hagyatéki ügykör, mert ott úgy illetékesség, mint hatáskör tekintetében kötve vannak a felek. Szükségképpen, törvény parancsára jönnek közjegyzőhöz s nem ahhoz, akihez ők akarnak jönni, hanem akihez a törvény utasítja. S jönniök kell, akár tetszik nekik, akár nem! Ez az, ami ellenkezik a közjegyzői hivatásnak lényegével, szellemével és a rendeltetésével.

Nem az fontos tehát, „átruházott“-nak nevezzük-e el a hagyatéki ügykört, vagy egyébnek? — átruházott marad-e a hagyatéki ügykör, avagy „önálló“-vá vedlik, ha az ügyek befejezését is mi fogjuk végezni, hanem az, hogy a közjegyző eredeti hivatása a felek bizalmából való közhiteles működés lévén, az olyan ügycsoport ellátását, amelyben a felek úgy hatáskör, mint az illetékesség tekintetében kényszer alatt állnak, jogbölcséleti alapokon nem lehet a felek bizalmasaként helyére állított közjegyző igazi hivatásának tekinteni. Opportunitási alapokon: — odautalhatják akár az anyakönyvvezetést, meg a katasztert is. Hatalmi alapokon, vagyis azt vitatva, hogy az állam mindent oda utal, ahová akar: még meszebb mehetünk, odautalhatjuk ad absurdum menve még a gyámhatósági teendőket is.

A hagyatékok kizárólagos közjegyzői hatáskörbe utalása érdekében sokan azzal érvelnek, hogy a perenkivüli ügyek nem bírói teendők s így a bíróságtól elvonandók. Én is egyetérttek velük idáig. Azonban először is, ha azért akarjuk a bíróság kezéből kivenni az egész örökösödési eljárást, mert nem szorosan bírói teendő, akkor legyünk következetesek és ugyanakkor vegyünk ki onnan mindent, ami nem vonható a szorosan magyarózott ítélkezés fogalma alá. Vegyük ki akkor onnan a telekkönyvet, kényszeregyezségi s

csődügyeket, végrehajtást, előzetes bizonyítást, cégügyeket stb. stb. Ha nem tesszük, következetlenek maradunk. Másodszor, abból, hogy valamely (akármelyik) ügykör, amit eddig bíróság intézet, nem szorosán bírói teendő, még igazán nem következik, hogy akkor közjegyzői teendő. *Ha valamely ügykört azért veszünk el a bíróságtól, mert nem felel meg a bírói hivatásnak, onnan a közjegyző hatáskörébe utalni csak akkor szabad, ha a közjegyzői hivatásnak megfelel.* Kimutattam azonban, hogy a kötelező hagyatéki ügykör az igazi közjegyzői hivatással nem egyezik, ugyanúgy, mint ahogy nem egyeznék vele az említett többi, nem igazi bírói teendő ügyköre sem. Nem azt mondom gondolatban sem, hogy a közjegyző egyáltalában nem intézhet hivatásszerűen hagyatéki ügyeket. A felek megbízásából igenis, hivatásszerűen intézhet mindent, ami perenkivüli magánjogi jogügy, tehát hagyatéki ügyeket is. Csak kötelező illetékességgel, kötelező hatáskörrel és a hatóság teendőit is ő hozzá utalva — nem lehet az ő feladata.

Ha a hagyatéki ügykör az említett többi perenkivüli ügykörrel egyformán nem hivatása a bírónak, akkor ez csak annyit jelent, hogy más, hivatásos szervre kell bízni. Ezt a hivatásos szervet, ha még nincs meg és mégis mindenáron le akarjuk fejteni a bíróságról a nem ítélkezési teendőket, akkor létesíteni kell. Az nem megoldás, hogy ha a bíróság nem hivatott szerve bizonyos perenkivüli ogügyeknek, akkor bizzuk a gazdátlan ügykört egy másik, éppen olyan hivatatlan szervre, a közjegyzőre, hanem vagy meg kell szervezni azt az eddig fel nem állított és így még névvel nem nevezhető új, államhivatali hatóságot, amelyre hivatásszerűen bízhatnánk rá az ügy hatáskör, mint illetékesség tekintetében kényszer alá tartozó összes perenkivüli jogügyeket, köztük a hagyatéki ügyeket is, vagy ha ezt akár pénzügyi, akár más mellékokokból nem tesszük, akkor addig is, míg megtehetjük, meg kell hagyni minden ügykört a maga régi helyén és nem egyik hivatatlan szerv kezéből a másikéba tologatni.

Hogy is néznénk ki, ha azért, mert pl. a telekkönyvi ügyek szintén nem ítélkezési teendők (legalább is túlnyomó részük), közjegyzőkhöz utalnák át a telekkönyvi hatóságok minden, nem peres munkáját? Ha igaz volna az, hogy mihelyt valami jogász ügykört elejétől végéig önállóan közjegyzőre bíznak, akkor az mindjárt hivatásszerűen közjegyzői teendő, akkor nyilvánvaló, hogy telekkönyvi hivatalt is lehetne csinálni a közjegyzői irodákból.

Az igazság tehát az, hogy minden olyan ügycsoport (akár hagyatéki, akár más), amelyik nemcsak hatáskör, de illetékesség tekintetében is köti a feleket, bölcséleti színvonalra emelkedett gondolkozás mellett kizárólag csakis hatósági teendő lehet. Ha nincsen rá hivatott hatóság, vagy meg kell szervezni, vagy az ügykört régi hatósága kezében meghagyni. A közjegyző azonban nem hatóság. Ném is kívánatos, hogy azzá legyen.

Azon vitatkozhatunk, hogy milyen ütemben haladjunk igazi hivatásunk tökéletes kiépítése felé. Az azonban vitathatatlan, hogy függetlenségünk veszélyeztetése nélkül visszafelé soha egy lépést sem volna szabad tennünk. Akár gyorsan, akár lassan, a cél felé mindig csak egyenesen szabad haladnunk. Bár az 1927: IV. t.-c. hatalmas ugrás volt visszafelé, az ezzel elkövetett hiba még helyrehozható. Ha azonban az eljárás befejezését is kivennénk a hatósági kézből, ugyanez a hiba helyrehozhatatlanná romlanék.

Eszméket véltem tisztázni azzal, amit elmondottam. Videant consules, ha minden jószándékom kútba esik.

* * *

Kétrendbeli nyilatkozattal tartozom a nyilvánosságnak.

Egyik az, hogy ezt az elmélkedésemet legalább egy héttel előbb beküldtem a szerkesztőségnek, mint Galánffy kartársam az ő hozzám intézett válaszát. Ez a cikkem tehát nem válasz az ő soraira, sőt nem is lehet. Az ő neki adandó tárgyilagos válaszat, ha szükségét fogom érezni, még csak ezután írom meg.

A másik, a Galánffy kartársam cikkének végén szószerint idézett, általa sérelmezett kitételekre vonatkozik. Kijelentem, hogy eszemben sem volt ennek a kifejezésemnek bántó célzatot tulajdonítani. A velem ellenkező nézeten levők intencióinak tisztaságában soha nem kételkedtem. Harmadizben hangoztatom a nyilvánosság előtt, hogy a fennálló, különleges magyar kényszerhelyzetben az ör. ügyek kizárólagos hatáskörrel való intézése egyelőre existenciális érdeke a karnak. Így az szerintem zsebkérdés, amiből folyólag természetesnek találtam, hogy ha közjegyzőnél zsebről beszélek, abban semmi bántó nincs és nem is lehet. Én is tudom, hogy az ör. eljárásnak kizárólagos hatáskörünkbe való utalása 20 éves törekvése a karnak, hogy a közjegyző ezidő szerint még nagyon is rá van utalva a hagyatéki ügyekre, de csak addig, míg okirat-szerkesztési és közhiteles tanúsítási ügyköre megfelelően meg nem izmosodik. Senki nálam erősebben nincsen meggyőződve, hogy

amíg ez be nem következik, addig a közjegyző a hagyatéki ügykör nélkül megélni nem tud. Én azonban nem a jelenről, hanem mindig csak a jövőről beszéltem, ami nagy különbség és a távol jövő feladatait tekintve, most is állítom, hogy nekem van igazam. De ezt nem a többség fogja mostan eldönteni.

Tudomására kell még hoznom a kartársaimnak, hogy a szerkesztőség debreceni felolvasásom szövegét nem tőlem kapta meg. Így azt nem én cenzuráltam s az incriminált mondat tudtomon és akaratomon kívül került nyilvánosságra.

K Ö Z L E M É N Y E K.

A debreceni kir. közjegyzői kamara ez évi rendes közgyűlése. Galánffy János elnöki megnyitójában ismertette a nyugdíj-ügy jelenlegi állását s ama reményének ad kifejezést, hogy ez az ügy végre hamarosan tető alá jut.

Megemlékezik az Országos Egyesület által Debrecenben megtartott vándor-gyűlésről, mely fényes igazolása volt e gyűlések szükségességének.

Szólt ezután az örökösödési eljárási novella rendelettervezetéről s ezzel kapcsolatban rámutat arra, hogy az ipso iure örökösödés beálltának tanúsítása nem bírői hanem közjegyzői hatáskörbe tartozván, ki kell tartanunk ama álláspontunk mellett, hogy a közjegyző hagyatéki ügyekben saját — s nem átruházott — hatáskörében járjon el s az eljárást örökösödési tanusítvány kiadásával ő fejezze be.

Tóth Endre dr. terjesztette elő ezután az igen tartalmas titkári jelentést, melyből ide iktatjuk a következőket:

Kamaránk területén a közjegyzőségek száma a mult közgyűlés óta eggyel, meglepetésszerűen szaporodott.

Kamaránk erős argumentumokkal alátámasztott ellenvetése, tiltakozása ellenére a kir. igazságügyminiszter úr a hivatalos lap ez évi március hó 10-ik napján megjelent 8760/1927. I. M. sz. rendeletével Miskolcon harmadik közjegyzői állást rendszeresített és a hivatalos lap március 11-ik számában megjelent rendelet szerint, erre pályázat nélkül áthelyezte Nemes Bertalan dr. rétsági

kir. közjegyzőt, aki Rétságra legfeljebb pár nappal azelőtt lehetett kinevezve, de ott működést sohasem folytatott és azt megelőzően a közjegyzői pályán egyáltalán nem működött.

Őszinte fájdalomunkat vagyunk kénytelenek kifejezni afelett, hogy bár az 1913: XXV. t.-c. 7. §-hoz fűzött miniszteri indokolás a pályázat nélküli áthelyezési jog törvénybe iktatását főként azzal okolta meg, hogy kevésbé jóhelyen régóta működő, kiválóan érdemes közjegyzők valamely megüresedett jobb állásra könnyen áthelyezhetők legyenek, tehát a pályázat nélküli áthelyezést a régóta kisebb helyen szolgáló érdemes közjegyzők érdekében statuálta a jelen esetben a karunkban és közelebről kamaránk területén kisebb helyeken régóta működő érdemes kartársak igényeinek mellőzésével pályázat nélkül olyan férfiú neveztetett ki, aki közjegyző sohasem volt.

A részletes ügyforgalmi kimutatás kapcsán rámutat a titkári jelentés arra a figyelemre méltó tényre, hogy az értékek csökkenése a hagyatéki ügyeknél igen szomorú képet mutat:

1925-ben 10,232 hagyatéki ügy közül ingyenes volt 337, vagyis 3°/_o.

1926. évben 10,720 hagyatéki ügy közül ingyenes már 877 volt, vagyis 8°/_o, tehát az előző évnek közel háromszorosára emelkedett az ingyenes hagyatékok száma.

Az 1927: IV. t.-c. (öe. n)-t illetően a titkári jelentés a következőket állapítja meg:

Nem hozta meg a novella azt, amit a közjegyzői kar várt és remélt, t. i. hagyatéki ügyekben a bíróságtól való teljes függetlenítést. De nem fogja meghozni azt sem, amit e törvénytől vár az igazságügyi kormány: a bíróságok tehermentesítését.

A kezelési nyilvántartási teendők egy része lesz áthárítva a közjegyzői irodákra. A bírón könnyítve nem lesz, sőt a hanyag rendetlen kör és községi jegyzők rendbentartása végett beadandó jelentések tömegével ugyancsak sok dolga lesz a bírónak.

A nyilvántartási teendők elvégzése igénybe vesz minden irodában még egy munkaerőt.

Megmaradt a törvénynek a 11-ik, ránk nézve szégyen §-a, mely szerint 30—40 évi gyakorlattal, az örökösödési ügyekben alapos tapasztalattal bíró kir. közjegyzőt a pár hét vagy hónap előtt a hagyatéki ügyek referenséül kijelölt fiatal jegyző vagy titkár, esetleg bíró — aki rendesen útbaigazítást, tanácsot a kir. közjegy-

zótól szokott kérni — megbírságozhatja. Abszurdumnak tartjuk a közjegyzőnek megbírságozását és jogorvoslat kizárásával a megbízás megvonását. Ilyen intézkedésre semmi nemű szükség nem volt és nincs, mert hiszen a kötelességét hanyagul teljesítő közjegyző fegyelmi uton felelősségre vonható.

A végrehajtási utasítással enyhíteni lehetne némileg sérelmeinket és a napirenden levő, az okirat kényszerről szóló törvényjavaslat segíthetne még nyomasztó helyzetünkön, ellensúlyozhatná valamennyire az örökösödési eljárás módosításáról szóló törvényránk nézve súlyos munkatöbbletet és anyagi megterhelést jelentő intézkedéseit. Ezt még mindig reméljük.

A Kamara tagjainak az ügymenettel kapcsolatban tett s a Kamarához előterjesztett észleletei alapján a titkári jelentés több ilyen figyelemreméltó megállapítást tartalmaz, melyeket — általános érdekű jelenségekről lévén szó — helyénvalónak tartjuk közölni. Nevezetesen:

a) bírósági és pedig úgy a birói, mint a segéd- és kezelő-személyzeti létszám apasztásával úgy a hagyatéki, mint a telekkönyvi ügyek intézése lassú, több helyen, *egyenesen tarthatatlan*. Egyrészt a bírák nem képesek a csökkentett létszám miatt teendőiket elvégezni, másrészt a leírás és expedálás teendőit nincsen ki végezze s a bíróságok e miatt növekvő hátrálékkal kénytelenek küzdeni.

A kamarának van ugyan tudomása arról, hogy egyik-másik bíróságnál kisegítő kezelőket, napidíjasokat alkalmaztak és pedig az engedélyezett kezelői létszám keretén belül, de ezek a jobbra előkészültség és gyakorlat nélküli emberek a bajon nem segíthetnek. Ezek ellenőrzésére nincs elég idő és ezek munkájának eredménye aztán az, hogy a hagyatéki ügyekben olyan telekkönyvi szemléket bocsájtanak a kir. közjegyzők rendelkezésére, amelyek túlságosan kivonatosság, a társtulajdonosokat nem jelölik meg, a házastárs nevét nem tüntetik ki s a tulajdoni arányokat is sokszor tévesen közlik.

Az ilyen szemlék alapján rossz a leltározás s ha a közjegyző nem veszi észre, rossz a tárgyalás és előfordul, hogy a hagyatékatadó végzést a telekkönyvi hatóság elutasítja csak azért, mert az általa annak idején kiadott szemle a telekkönyvi állapotnak nem volt megfelelő.

Ilyen szemlék alapján megesik, hogy idegen hasonnevű emberek vagyona kerül a hagyatéki javak közé s ez érdektelen

egyéneknek okoz kellemetlenséget, esetleg perckedésre szolgáltat alkalmat.

Ilyen szemlék alapján nem lehet a hagyatékban osztály alá bocsátást keresztül vinni, utólagosan nagy körültekintéssel lehet csak a feleket megosztóztatni s csak nagy munka árán lehet az ingatlanokat azonosítani.

A kir. közjegyzők nem kívánják az évtizedes gyakorlattal szemben a bíróságok munkáit szaporítani azzal, hogy az 1894. évi XVI. t.-c. 45. §-ában előírt hiteles telekkönyvi kivonatok kiállítását követeljék, de mindenesetre elvárhatják, hogy a kiállított szemlék téves adatokat ne mutassanak.

Azután: az elintézetlen darabok széljegyzetei között már-már eligazodni képtelenség.

Egy agyon széljegyzett betéttel ki képes tisztességes munkát végezni? Ha ilyen betéteket látunk, kérdezzük, hol itt a telekkönyvek közhitelessége, hol van azoknak nyilvánkönyvi jellege, ha érthetlenné és kibogozhatatlanná teszi azokat az elintézetlen széljegyzetek tömege.

Ezek az állapotok az egész vonalon sürgősen segíteni kell, mert különben olyan zavaros állapotok jönnek létre, amelyek a telekkönyvek hivatását kétségessé téve a közbizalmat megrendítik s úgy az ingatlanforgalmat, mint az ingatlanokra fektetett hiteléletet illuzóriussá s majdnem lehetetlenné teszik.

b) Felesleges terhet ró a bíróságokra a hagyatéki ügyekben az illetékek kivetésének s kivárásának kérdése is. Mikor minden adó és illeték törvényes elsőbbséget élvez, igazán érthetetlen, hogy a kincstár az illetékek telekkönyvi biztosítása érdekében mennyi felesleges munkával terheli ugyancsak a kincstár által fizetett tisztviselői kart.

Ebben a kérdésben kamaránk ismételten sürgette valamely megfelelő megoldás elrendelését. Hiszen lehetetlen állapot az, hogy mikor a leltározásnál a kincstár képviselője jelen van, a helyszínén ellenőrzi a vagyon értékét, akkor majd minden valamit érő hagyatéknál hónapokig tartó alkudozásokat folytassanak a felekkel s míg ez az egyezkedés befejezve, a pénzügyigazgatások által felülbíráva nincs, a hagyaték átadó végzés a hagyatéki bíróság skontrolójában nyugszik. Sok helyütt félév, sőt egész év telik bele, míg a hagyaték az örökösök nevére kerül. Az illetékek kiszabás elintézését a bíróság időről-időre sürgeti, a sürgetésre az illeték-

kiszabási hivatalok felelgetnek, az érdekelt örökösök pedig vagyonuk dacára várhatják míg a hagyatéki terheik, költségeik és illetékeik fizetésére hitelhez juthatnak.

Ha aztán valahára kivetették az illetéket, azt egy összegben közlik a bírósággal, a bíróság az illetéket nem fizetés esetén egy összegben kebelezeti be. Ha az illeték ezek után felebbezés alá kerül, a kivető hatóság annak elintézése után ismét megkeresi, de most már közvetlenül a telekkönyvi hatóságot az illeték bekebelezése végett és ha a hagyatéki bíróság által bekebelezett illeték összege nem egyezik azzal az összeggel, amelynek bekebelezését az adóhivatal kérte, a telekkönyvi hatóság ismét bekebelezeti a kincstár követelését.

Mennyi felesleges munka, végzés, leírás, vétív, kézbesítés ennek a következménye! És micsoda személyes utánjárás, kimagyarázás, újból megkeresés, végzés, leírás, kézbesítés kell ahhoz, hogy egy ilyen kétszeresen bekebelezett zálogjog valahára töröltessék!

Vajjon megéri-e a kincstárnak az a csendes presszió, amellyel az örökösödési illetékek gyorsabb befizetését akarja ekként előmozdítani, ezt a rengeteg munkaterhet? bizonyára nem.

E helyen megemlíthetjük azt is, amit egyik kir. közjegyző jelent, hogy t. i. az ottani adóhivatal egyes községekben havonta csak egyszer engedélyez leltározást. A törvényt így félremagyarázni nem lehet.

A leltározás megengedése nem a kir. adóhivataltól függ. A leltározást, ha kiskorúak vannak érdekelve, hivatalból kell teljesíteni máskülönben pedig a kir. járásbíróság rendeli el és azt a leltározó az 1894. évi XVI. t.-c. ma is hatályban levő 38. §-a értelmében 8 nap alatt megkezdeni és lehető gyorsasággal befejezni köteles. A leltározó kötelessége csak az, hogy a leltározásra a kir. adóhivatalt meghívja, amelyen aztán a kir. adóhivatal vagy képviselteti magát, vagy nem, de a kitűzött leltározást be nem állíthatja.

c) Jelentik, hogy a halálesetfelvételi íveket is késedelmesen terjesztik be, a leltárokat 2—3 sürgetésre mutatják be. Egy kir. közjegyző eseteket említ, ahol a halálesetfelvételi ívet 150 nap alatt, a leltárt pedig 156 nap alatt küldötte be a leltározó.

Sok helyen az örökösök lakcímével nem törődnek, budapesti, vagy külföldi lakcímeket nem közölnek, a közlöttek is igen sokszor helytelenek.

Nem ritka eset, hogy az özvegyen kívül az oldalági örökösöket nem nevezik meg, pláne, ha az özvegy végrendeleti örökösül van kijelölve.

Általános panasz, hogy a hagyatéki ingókat nem leltározzák. A terheket csak hozzávetőlegesen tüntetik fel, nem igazoltatják úgy, hogy ezeket a tárgyaláskor a közjegyző kénytelen sok esetben felvenni s igazoltatni.

Az értékelés sem fedi a forgalmi értéket. Máskor meg ingatlanok maradtak ki a hagyatéki leltárból. Rossz községi telekkönyvek alapján, amelyek továbbvezetéséről senki sem gondoskodik, írják ki a hagyatékot, vagy állítják ki a térítvényt a telekkönyvek megrendeléséhez s ezzel ott is hiába terhelik a bíróságot. És minthogy a leltár nyomtatványban hiányzik az erről szóló rubrika, igen sokszor az örökhagyó nevének álló, de nem az ő tulajdonát képező ingatlanokról említés téve nincsen. Ezek az ingatlanok az örökhagyó nevének maradnak s esetleg csak évek múltán válik rendezhetővé azok telekkönyvi állapota.

Egyes helyeken az idézések kézbesítése sem kielégítő s a megkereséseket nem teljesítik úgy, hogy a közjegyző kénytelen a bírósághoz fordulni, hogy az legalább bírságolja őket.

Remélhetőleg, ha mindezen dolgoknak az ellenőrzése a kir. közjegyzők kezébe kerül, ezek a panaszok mind orvoslást nyernek, ha ugyan az új eljárás végrehajtási utasítása nem teremt még nehezkesebb helyzetet. Mert akkor ugyan orvoslást nem remélhetünk, ha minden apró szabálytalanságért a bírósághoz leszünk kénytelenek fordulni panasszal, a bíróságok a kiszabott bírságokat a jegyzők egyszerű jelentésére majd elengedhetik.

d) A hagyatéki eljárások gyorsabb keresztül vitelét, sok esetben a gyámhatóságok késedelmes eljárása is akadályozza.

Tudjuk, hogy a magyar gyámsági törvényt a legműveltebb nyugati államok is tanulmány tárgyává teszik és mégis ma a szóbeliség és közvetlenség korszakába elavultnak kell tartanunk a gyámhatóságok ügyviteleinek és beosztásának rendelkezéseit. Nem kell bővebben magyaráznunk, hogy egy hatóság, amelyik elsősorban van hivatva, hogy az érdekelték között felmerült kérdésekben a legmesszebb menő méltányossági és családi érdekeket vegye figyelembe és amely hatóság mindenkor tekintettel kell, hogy legyen nemcsak a szigorú írott jog szabályaira, de úgyszólván egyénenként minden nap más és más családi hagyományokat, érzékenységeket,

tapintatot és a viszonyokhoz alkalmazkodó gyakorlati lehetőségeket is kénytelen elbírálni, nem teljesítheti magasztos hivatását akkor, amikor a feleket nem látja, viszonyaikat nem ismeri, velük csak írásban érintkeznek és sokszor ezekben a kérdésekben községi előjáróságok jelentéseire van utalva.

Ezzel szemben látjuk, hogy a gyámhatóság a központi járásokban, vagy városokban, ahol a feleket s a viszonyokat ismeri, mennyivel könnyebben és gyorsabban intézi el közmegelegedésre az elébe kerülő ügyeket. Ebből a tapasztalatból kiindulva a kamara megfontolandónak tartaná azt a kérdést, hogy nem lehetne-e a rendezett tanácsú városok mintájára a járások székhelyére decentralizálni a vármegyei árvaszéket.

e) A királyi közjegyzőket legközelebről érintő kérdések egyike az örökösödési bizonyítványok kérdése.

Majd minden kir. közjegyző jelenti, hogy amilyen gyorsan szaporodnak kerületében az ingyenes hagyatéki ügyek, ugyanolyan gyorsasággal szaporodik az örökösödési bizonyítványok száma is.

Egyes közjegyzők arról is panaszkodnak, hogy a halálesszétvétel iv kiállításakor már az örökösödési bizonyítvány kiadása iránt a kérvény aláírásra készen áll a leltározó előtt, meg, hogy a felek kívánsága nélkül is, mintha ez is hozzátartoznék az eljárási szabályokhoz, aláíratták a kérvényeket.

Más helyen a község főjegyzője parancsba adta ki a leltározónak, hogy a feleket fel kell világosítani arról, hogy a hagyaték ezen az uton is rendezhető.

f) Többen panaszkodják, hogy a községi jegyzők valóságos merényletnek tekintik községeik lakóitól azt, hogy ha valaki a közjegyző segítségét veszi igénybe ügyleteinek megkötésénél. Egyik közjegyző panaszkodik, hogy ügyleteihez az adóbizonyítványt csak sürgetésre kapja meg. Egy másik kir. közjegyző jelenti, hogy Köröszegapáti jegyzőjétől egy adóbizonyítványt nem kapott meg azzal az indokolással, hogy nem a jegyző állította ki az okiratot.

Egyik kir. közjegyző két darab eredeti szerződés bemutatásával igazolja is, hogy a községi jegyzők férj-feleség közti szerződéseket is kötnek.

Másik kir. közjegyző egy végrendeletet mutat be, amelyiket községi jegyző 17 éves kiskorúnak készített.

Egy kir. közjegyző azt jelenti, hogy egyik községben, ahol 3 ügyvéd lakik, annak az 1—2 végrendeletnek a kivételével, amelyet

a kir. közjegyző készít, az összes végrendeleteket egy elaggott községi *napidíjas irnok* készíti.

A 126.000/1902 B. M. rendelet csak az önálló hatáskörrel felruházott községi jegyzőknek engedte meg a magánmunkálati tevékenységet, de mert az 1914. évi IX. t.-c. a jegyzők fizetésének rendezéséről szóló törvényben a törvényes illetmények mellett, — bár zárjel között, — megengedi, hogy segéderőket alkalmazzanak, ezt most már nem lehet úgy magyarázni, hogy bárki, aki a község házában tartózkodik, magánmunkálati tevékenységet folytasson.

A titkári jelentés kapcsán Örley Dénes kir. közjegyző javaslatára kimondja a Kamara, hogy minden közjegyző köteles a bíróságok, árvaszékek és más közhatóságoknak a közjegyzői ügykörrel kapcsolatos működésére, — különösen pedig a kör- és községi jegyzőknek a jogbiztonságot veszélyeztető magánmunkálataira vonatkozó észleleteit összegyűjteni és ezeket negyedévenként a kamarához betérjeszteni; a kamara pedig ezeknek rendszeres feldolgozásáról gondoskodik, az évi jelentésbe vegye be és hasonló eljárás iránt a társ kamarákat is keresse meg.

A pénztárosi számadás s költségelőirányzat elfogadása után a választás ejtett meg, melynek során megválasztottak:

Elnökké: Galánffy János dr., választmányi rendes tagokká: Kovaliczky Elek dr., Tóth Endre dr., Örley Dénes dr., Kovács Elek dr., póttagokká: Buday Gyula dr., Füzesséry Dezső dr.

Rendeletek. 60.000/1927. P. M. a közadók kezeléséről szóló 600/1927. P. M. sz. rend. végrehajtása (Bud. Közl. 229.)

8888/1927. M. E. a lakásügyi korlátozások fokozatos megszüntetése. (Bud. Közl. 235.)

138.110/1927. P. M. az idegen államok pénznemeiben kifejezett értékeknek, illetve stb. szempontjából való megállapításáról (Bud. Közl. 247.)

Törvényjavaslatok. A *jelzálogjogról* szóló törvényjavaslatot az országgyűlés képviselőháza már elfogadta. Ez a javaslat részben a jelzálogjogra vonatkozóan a jogrendszerünkben elszórtan található jogszabályok egységes egészbe foglalása, részben azonban a hitelnyerés megkönnyítése érdekében nem egy igen jelentős újítást tartalmaz.

E javaslattal legközelebb bővebben foglalkozunk.

Ugyancsak elfogadta a képviselőház a *telekkönyvi tulajdon és a tényleges birtoklás közt előállott eltérések megszüntetését célzó*

egyes intézkedésekről szóló törvényjavaslatot. E javaslat lényege abban áll, hogy oly községekben is, hol a betétszerkesztés már megtörtént, a telekkönyvi tulajdon és a tényleges birtoklás közt fennálló eltéréseknek az 1892:XXIX. t.-c. (mely egyébként kifejezetten telekjegyzőkönyvekről szól) s az ezt kiegészítő s módosító törvények rendelkezései szerint való peren kívüli eliminálása lehetővé tétessék.

A képviselőház igazságügyi bizottsága mostanában tárgyalja az egyes magánjogi pénztartozások átértékeléséről szóló kormányjavaslatot. Ez a javaslat alighanem változásokat fog szenvedni, azzal itt bővebben foglalkozni tehát ez okból is korai lenne. A javaslat egyébként a teljes valorizálás (annak a joghátránynak teljes elhárítása, ami a pénzkövetelésre jogosultat a romló értékű pénz kényszerárfolyama folytán érte) elve a méltányosság elvi alapjára helyezkedik. Vagyis — irányelvek megadása mellett — a valorizált összegnek az eset körülményei figyelembevételével való megállapítását a bíróra bízza. Teljesen kiveszi azonban az átértékelés alól 1, az úgynevezett tiszta pénztartozásokat (készpénzkölcsön, takarékbetét, záloglevélben stb. kifejezett pénztartozás stb.) 2, az államnak, törvényhatóságnak, községnek minden magánjogi pénztartozása (az államadóssági kötvényekben stb. kifejezettek is), a posta s a postatakarékpénztár pénztartozásai. Speciális rendelkezések vannak azután a családi s öröklési jogon alapuló pénztartozások a baleseti járadékok, az élet- s járadékbiztosítási szerződésen alapuló pénztartozások átértékelése tekintetében.

„**TESz-gyűjtés.** A Társadalmi Egyesületek Szövetsége részére megindított gyűjtésre vonatkozólag sziveskedjenek a t. kartársak közvetlenül a Társadalmi Egyesületek Szövetségéhez fordulni, Budapest, V. Mérleg-utca 2. szám.“

J U D I C A T U R A.

144. Örökségről való lemondás. A lemondó örökös a szülőivel kötött szerződésben örökös társa javára történt lemondása csak abban az esetben köti azzal az örökös társával szemben, akinek javára a lemondás történt, ha a lemondás kérdésében létrejött szerződésben ez az örökös társ szintén résztvett, vagy ha a lemondó fél a kedvezményezett örökös társsal hasonló tartalmú külön megállapodást létesített. (K. P. I. 9086/1926.)

145. Váltó. Fedezeti váltó, óvás. Az okiratoknak abból a tartalmából, hogy a két 50—50 millió kölcsön lejáratát naptárszerűleg meghatározza és hogy a váltókat ezen kölcsönök fedezésére szólnak jelzi: nyilvánvaló, hogy a szerződő felek akarata a kölcsön lejáratának naptárszerű meghatározásával az annak fedezetéül szolgáló váltók lejáratát kívánta megállapítani. A felek tehát nemcsak a kölcsön lejáratát állapították meg, hanem egyúttal az annak fedezetére adott váltók naptárszerű lejáratában is megállapodtak.

Téves tehát a felebbezési bíróságnak a most jelzett okiratok tartalmára vonatkozó az az értelmezése, amely szerint a szerződő felek a váltók lejáratát idejét meg nem állapították volna.

A joggyakorlat szerint a váltóbirtokos visszkereseti jogának fenntartása végett szükséges óvás időpontja tekintetében is a megállapodás szerinti lejárat naphoz alkalmazkodni köteles. (K. P. VII. 1927.)

146. Közszerzemény a fogyatékos szellemi képességű házastárs javára. A házasság tartama alatt elért vagyonszaporulat közszerzemény, tekintet nélkül arra, hogy a vagyoni gyarapodás mindkét fél, vagy csak az egyik fél tevékenységének az eredménye-e s így a jelen per elbírálása szempontjából közömbös, hogy a felperes fogyatékos szellemi képessége s pazarló életmódja miatt nem vett részt a vagyonszerzésben, hanem a vagyonszaporulat egyedül az örökhagyó tevékenységének az eredménye. (K. I. 5873/1926.)

147. A Kúria jogegységi tanácsának 32. sz. polgári döntvénye. A bírói gyakorlat az ellentétes P. IV. 572/1924. 15. számú határozat keltét megelőző és az azt követő időben egybehangozón arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy amennyiben a zálogtartó hitelező — írásbeli megállapodás hiányában — a kereskedelmi ügyletből eredő zálogot mégis bírói közbenjárás nélkül adja el, ez a szabálytalan eljárás magát az értékesítést nem teszi érvénytelenné, hanem csupán azzal a következménnyel jár, hogy amennyiben a zálogbaadót a szabályellenes eladásból kifolyóan valamely kár érte volna, — a zálogtartó ezt a kárt megtéríteni tartozik.

A bírói gyakorlat tehát a felvetett kérdésben — eltekintve a teljesen egyedülálló P. IV. 572/1924. 15. számú határozattól — évtizedeken át következetesen a fentebb kiemelt jogi álláspontnak megfelelően döntött, — a gyakorlat ezek szerint állandósultnak mondható.

Ettől az állandó bírói gyakorlattól való eltérést sem elméleti, sem gyakorlati szempontok nem indokolják.

A zálogjognak ugyanis az a lényege, hogy az elzálogosító részéről a lekötés szándékával a hitelezőnek átadott zálog biztosítékul szolgáljon a hitelezőnek arra, hogy a követelés lejártával — a kiegyenlítés elmaradása esetén — magát a zálogból kielégíthesse. A zálog értékesítésére vonatkozó szabályok nem folynak a zálogjog lényegéből, ezek nem is kényszerítő, hanem engedélyező (dispozitív) jellegű szabályok és nem olyan föltétlen értékűek, hogy a felek érdekeinek minden körülmények közt megfelelենek. Éppen ezért nincs kizárva, hogy a felek az értékesítés mikénjét a törvényben megjelölt módozatoktól eltérően szabályozhassák.

A kereskedelmi törvénynek a zálogtárgy magánúton való eladhatását korlátozó és általában az értékesítés módozatait szabályozó rendelkezései főképpen azt célozzák, hogy a zálogtárgyak eladásának hivatalos ellenőrzés alá helyezésével az adós jogos érdeke lehetőleg megóvassék.

Az elzálogosító adós érdeke azonban rendszerint arra szorítkozik, hogy a zálogtárgy — ha az értékesítés törvényi lehetősége egyébként be is állott — önkényszerű eladás útján el ne kótyavetyéltessék, — ne adassék el kisebb összegért, mint amennyiért az szabályszerű értékesítés esetén elkelt volna. A zálogbaadónak ez az érdeke azonban megfelelő védelemben részesül akkor, ha a zálogos hitelezőt szabálytalan értékesítés esetén kártérítésképpen annak a különbözetnek megtérítésére kötelezzük, amely a valósággal elért és a között a vételár között jelentkezik, amely a szabályszerű út megtartása esetén elérhető lett volna. Ellenben merőben indokolatlan volna ezen túlmenően a zálogtárgy eladására egyébként jogosult hitelezőt — az értékesítés szabályellenessége miatt — ugyanazzal a joghátránnyal sújtani, amely a teljesen jogosulatlan eladás tényéhez fűződik, t. i. az előbbi állapot helyreállításának a kötelezettségével.

Ebből folyóan a zálogtárgy szabálytalan értékesítésének következményeképpen általános elvül azt kellett kimondani, hogy az ilyen eladás a záloghitelezőt a zálogos adóssal szemben nem az előbbi állapot helyreállítására, hanem kártérítésre kötelezi, amely kártérítési kötelezettség rendszerint annak a különbözetnek a megtérítésében merül ki, amely a szabálytalan értékesítés útján elért

és a kötött vételár között mutatkozik, amely a szabályszerű út megtartása esetén elérhető lett volna.

A gyakorlatban azonban merülhetnek fel esetek, amidőn a szabálytalan értékesítés következtében a zálogos adóst az árkülönbözetten felül másnemű károsodás is éri. Ezért és mert a kártérítésre vonatkozó jogszabályok szerint az, aki kártérítésre van kötelezve, minden vagyoni kárt megtéríteni köteles, amely kötelezettségét megállapító jogellenes magatartásából közvetlenül vagy közvetve a károsultra hárul: a jogegységi tanács szükségesnek találta annak a kimondását is, hogy a zálogos adós nincs elzárva attól, hogy a hitelezőtől a szabálytalan értékesítés következményeképpen szenvedett másnemű kárának a megtérítését is igényelhesse.

Kelt Budapesten, a m. kir. Kúriának a váltó- és kereskedelmi és csődügyekben alakított (III.) jogegységi tanácsának 1927. évi október hó 8-án tartott ülésében.

148. Házasságközvetítési díj bírói úton nem érvényesíthető. Amint ezt a kir. Kúria már a Polgári határozatok tárában 70. szám alatt közölt elvi jelentőségű határozata is kimondotta és amelytől a joggyakorlat azóta sem tért el: a házasság erkölcsi és társadalmi jellegénél fogva, nyereszkedésre irányuló közvetítés tárgyául nem szolgálhat; minélfogva a házassági közvetítői díj bírói úton meg nem ítéltető, ezzel szemben az a körülmény, hogy a felperes részére a házasságközvetítő ipar gyakorlására iparigazolvány kiadatott — nem változtathat azon, hogy a vitatott házasságközvetítői tevékenység a peres felek között csupán bírói utra nem terelhető naturalis obligatiót létesített a kikötött közvetítői díj tekintetében. (K. VII. 8175/1926.)

149. Amennyiben a vevő a tulajdonjog bekebelezésének akadályát ismerte, az eladóval szemben csak azt igényelheti, hogy az tőle telhetőleg gondoskodjék a tulajdonjog bekebelezésének útjában álló akadály elhárításáról.

Az irányadó tényállás szerint az alperesek a kérdésben forgó és az alperesek nevében még nem álló s szintén eladás tárgyául szolgált ingatlan jutalékra vonatkozó tulajdonjogukat, néhai T. utáni utóöröklési jogukra alapították s hogy felperesek az adásvételi ügylet megkötése alkalmával tudomással birtak arról, hogy néhai T. után az örökösödési eljárás még folyamatban van.

A fellebbezési bíróság helyesen indult ki abból, hogy amennyiben az ingatlan vevője, a szerződés megkötésekor a tulajdon-

jog bekebelezésének útjában álló akadályt ismerte, az eladóval szemben csak azt igényelheti, hogy az tőle telhetőleg gondoskodjék a tulajdonjog bekebelezésének útjában álló akadály elhárításáról; minthogy pedig a tényállás szerint a néhai T. hagyatéki ügyében az alperesek maguk is tényleg közreműködtek arra nézve, hogy felperesek tulajdonjoga a szóbanforgó ingatlanjutalékra bekebelezhető legyen, amennyiben a hagyatéki tárgyalás folyamán indokolt kérelmet terjesztettek elő az iránt, hogy a peres ingatlan jutalékra a tulajdonjog néhai T. után közvetlenül a felperes vevők javára jegyeztessék be; következik, hogy az alperesek a fentebb idézett jogszabályban rájuk rótt kötelezettségnek eleget tenni igyekeztek.

Ezzel szemben felperesek azt állítják, hogy alperesek nem követtek el mindent arra nézve, hogy néhai özvegy T. után a hagyatéki eljárást mielőbb lebonyolítsák s hogy ekként a felperesek tulajdonjog szerzésének akadályát eltávolítsák. Ebben a tekintetben a felperesek egyrészt azt állították, hogy az alperesek a hagyatéki eljárás befejezését felfolyamodással gátolják. Az iratok tartalma szerint azonban a felperesek a felfolyamodás körülményeit közelebbről meg nem jelölték.

Másrészt a felperesek azt hozták fel, hogy a hagyatéki iratokból meg lenne állapítható, hogy alperesek a hagyatéki eljárás során nem feleltek meg annak a kötelezettségüknek, hogy az eljárást gyorsítva, a felperesek tulajdonjoga bejegyzésének útjában álló akadályt eltávolítsák.

Minthogy azonban a felfolyamodás körülményeinek közelebbi megjelölése nélkül magában véve azt a körülményt, hogy alperesek a hagyatéki eljárás folyamán felfolyamodással éltek, arra figyelemmel, hogy a hagyatéki eljárás során a felfolyamodás kizárva nincs, az alperesek mulasztását vagy éppen jogtalanul hátráltató tevékenységét a hagyatéki eljárás mielőbbi befejezése körül meg nem állapítja; s mert ugyancsak közelebbi (konkrét) adatok megjelölése nélkül, a bíróság jogszabálysértés nélkül mellőzhette a hagyatéki iratok beszerzését annak vizsgálata céljából, hogy alperesek a hagyatéki ügy mielőbbi befejezésére kellően közreműködtek-e avagy annak befejezését éppen hátráltatták? ugyanezért s arra is tekintettel, hogy a periratokhoz másolatban csatolt közjegyzői okiratba foglalt adásvételi szerződés 4. pontja szerint, maguk a szerződő felek intézkedtek arra nézve is, hogy néhai T. hasznélvezeit jogának telekkönyvi törlését, a hagyatéki eljárástól függetlenül, T.

halotti anyakönyvi kivonata alapján töröltetik, ami amellet bizonyít, hogy szerződő felek a hagyatéki eljárásnak a rendesnél esetleges hosszabb tartamát is számításba vették.

A fellebbezési bíróság helyesen utasította el felpereseket, tulajdonképpen arra irányuló keresetükkel, hogy alperesek eszközjelenek ki oly nyilvánkönyvi állapotot vagy szolgáltatassanak ki részükre oly okiratot, hogy az adásvevési szerződésen alapuló tulajdonjogukat a szóban forgó ingatlan jutalékra már most bekebeleztessék. (K. P. V. 6558/1926.)

150. Nem polgári tisztviselő előtt történt kötés a törvény erejénél fogva semmi vonatkozásban sem tekintetik házasságnak. A d-i ref. lelkészi hivatalnak e helyen is figyelembe veendő esketési bizonyítványa alapján megállapítható tényállás szerint a felperes és az elsőrendű alperes ifjú Sz. D-n a ref. egyház lelkésze előtt 1919. évi március 22. napján megesküdték ugyan, az azonban nem vitás a felek között, hogy polgári tisztviselő előtt házasságot nem kötöttek, hanem e nélkül éltek együtt 1924. évi december hó közepéig, amikor is a felperesnek az alperesek háztartásából és házától történt eltávozásával ez a viszony megszűnt.

A H. T. 29. §-a 1. bekezdése értelmében azonban a házasságot polgári tisztviselő előtt kell megkötni s a H. T. 30. §-a 2. bekezdése értelmében a törvény parancsoló rendelkezése ellenére nem polgári tisztviselő előtt történt ez a kötés a törvény erejénél fogva semmi vonatkozásban sem tekintetik házasságnak, s ezen még az a körülmény sem változtathat, hogy az esküvő idején a szerb megszállás miatt a házasságnak a polgári tisztviselő előtti megkötése esetleg akadályba ütközött, mert a törvény parancsoló rendelkezésével szemben az ily akadály sem volna figyelembe vehető, amire nézve egyébként a fellebbezési bíróság ítélete alaki jogszabálysértés nélkül ténymegállapítást nem is tartalmaz.

A felperes és az elsőrendű alperes között a ref. lelkész előtt történt ez az esküvő tehát jogi értelemben házasságkötésnek el nem ismerhető s joghatályát tekintve ez eset összes vonatkozásaiban a házasságon kívüli nemi viszonytól miben sem különbözik.

A felperes keresetét arra alapította, hogy az egyházi esküvő alapján az elsőrendű alperessel 1924. évi december hó közepéig öt és fél éven át együtt élvén, ez idő alatt az alperesek gazdagságában és birtokán dolgozott s mert az alperesek ígérték, hogy

birtokuk egy részét reá iratják és részére a vagyonban öröklési jogot adnak, az alperesek nekik, aki az esküvő alapján és folytán egész eljárása és magatartásában jóhiszeműnek tekintendő, az elűzetésében jelentkező szándékos cselekményekkel kárt okoztak, s ezért havonta 50 arany koronát teljes kielégítésül egyszersmindenkorra 3000 arany koronát követel. A házasságon kívüli nemi viszonytól miben sem különböző s joghatályát tekintve minden vonatkozásban annak tekintendő ez a viszony azonban alapjában a jó erkölcsökbe ütközőnek lévén tekintendő, annak létesítése, fenntartására vonatkozólag s a fenntartás céljából a felek valamelyike, sőt harmadik személyek által tett ígéretekből sem jogot, sem kötelezettséget alapítani nem lehet.

S ebből az okból az egyházi esküvő alkalmával tett s az illetén egybekelésre vonatkozólag mindkét részről kifejezésre jutott igenlő nyilatkozat maga sem lévén semmi vonatkozásban sem eljegyzésnek tekinthető s ilyenként elfogadható s a H. T. 3. §-a alá semmi vonatkozásban sem lévén vonható, az eljegyzéstől való visszalépésből kifolyólag érvényesíteni kívánt kártérítési igény alapján s általán nélkülözi a helyes jogalapot.

De a felperesnek a keresetben foglalt s e helyen is figyelembe veendő beismerő nyilatkozatából megállapítható tényállás szerint a felperesnek és az elsőrendű alperesnek ily módon való összeállása azon az alapon történt, mert megismerkedvén egymással, megszerették egymást s elhatározták, hogy illeténképpen is egybekeljenek; a házasságon kívüli nemi viszony tekintete alá eső ily viszonyra történt illetén összeállítás s öt és fél évig való együttélés alapján kizárja a felperes nemi érintetlensége és erkölcsi épsége elleni szándékos és jogtalan cselekményre alapított kártérítési igény érvényesíthetőségét is. (K. P. III. 8080/1926.)

151. Házassági életközösség megszüntetése. A nem vitás tényállás szerint a felek házassági együttélése 1925. szeptember 7-én szűnt meg, amely napon felek az iratokhoz C) a. hiteles kiadványban csatolt közjegyzői okiratba foglalt egyességet kötötték.

Ennek az egyességnek a tartalma szerint felek — vagyonjogi viszonyaik rendezése mellett — „alapos megfontolás után“ annak a meggyőződésüknek is kifejezést adtak, hogy házasságuk tovább fenn nem tartható és ennek következtében elhatározták, hogy a házassági életközösséget megszüntetni és a házassági bontó per folyamatba tételét szorgalmazni fogják.

Nem vitás a felek között az sem, hogy a fentebbi egyesség megkötése napján alperes volt az, aki a közös lakásból eltávozott, magával víve az egyességben felsorolt és felperes által neki végkielégítésül átadott ingóságokat.

Az előrebocsátottakból a kir. Kúria azt a következtetést vonja le, hogy felek a házassági életközösséget közös akaratelhatározással szüntették meg.

Az ilyen a házasság erkölcsi tartalmával és céljával ellenkező megállapodásnak jogi hatálya nincs, attól bármelyik fél bármikor elállhat, tartozik azonban azt, hogy a különben joghatály nélküli megállapodást tovább fenntartani nem kívánja, a másik féllel bíróságon kívül közölni, mert csakis akkor válik annak a félnek további különélése jogos indok nélkülivé, ha az életközösség helyreállítására felhívott fél az életközösség helyreállítását igazolatlanul megtagadja; felperes maga is beismerte, hogy ilyen felszólítást bíróságon kívül az alpereshez nem intézett és így mindkét házaspár különélése jogos indok nélkülinek azaz vétkesnek tekintendő.

Minthogy pedig a H. T. 81. §-a értelmében az a fél, aki házastársa vétkes cselekményébe beleegyezett vagy abban részes volt, a házasság felbontását nem kérheti, felperes pedig a különélésben szintén vétkes: nyilvánvaló az is, hogy a felperes által a H. T. 77. §. a) pontja alapján kieszközölt bírói meghagyásnak jogi hatálya nincs és így a jogilag hatálytalan meghagyás teljesítésének a megtagadása a H. T. 77. §-ának a) pontjában meghatározott bontó ok megállapítására nem alkalmas. A fellebbezési bíróságnak a felperest a H. T. 77. §-ának a) pontjára alapított keresetével elutasító ítéleti döntése tehát az itt felhozott indokok alapján helyes. (K. P. III. 1887/1927.)

152. Az ági vagyon pótlás. A nem vitás tényállás szerint R. örökhagyó a szentmártonkátai 13. sz. betétben felvett ingatlanoknak atyjától örökölt fele részét az 1911. aug. 14-én kelt adásvételi szerződéssel 3000 K. vételárért eladta, amely vételárból 1090 K. a hátralékos jelzálogtartozásra fordítván, az örökhagyó kezeihez tisztán 1910 K. jutott.

A felülvizsgálati eljárásban is felmerült az a kérdés, hogy a hiányzó 1910 K. ági értékért szavatol-e az örökhagyó hagyatékában maradt szerzeményi vagyon abban az esetben is, ha az örökhagyó azt eltékozolta.

A kir. Kúria nem teszi magáévá a fellebbezési bíróságnak

azt az álláspontját, amely szerint az ági vagyon pótlásának csak abban az esetben nincsen helye, ha az megsemmisült.

A kir. Kúria jogi felfogása szerint nem követelhető az ági vagyon pótlása a szerzeményi vagyon terhére a megsemmisülés esetén felül akkor sem, ha az örökhagyó ági vagyonát elajándékozta, avagy azt káros szenvedélyeinek kielégítésére (pl. italtra, kártyára stb.) eltékozolta. Ebből a szempontból a Kúria szerint az ági vagyon ugyanolyan elbírálás alá esik, mint a közszerzemény-nél a házastárs különvagyon, amelynek a közös szerzeményből való helyreállítása az elpusztulás esetén felül nem követelhető akkor sem, ha a házastárs azt elajándékozta avagy eltékozolta.

A jelen esetben a fellebbezési bíróság megállapította ugyan ítéletében a kihallgatott tanúk vallomása alapján azt, hogy az alperes szorgalmas munkásasszony volt, aki napszámba járt és keresett, s hogy az örökhagyó, aki egyébként józan állapotában szintén józan jó munkás volt, szerette az italt, sokat korcsmázott, részeges ember volt, keresményét italtra költötte, sőt megesett, hogy zsírt és gabonát is elvitt hazulról s annak árát elitta.

Ezekből a tényekből azonban nem lehet még kellő bizonyossággal következtetni arra, hogy az örökhagyó a saját keresményén s egyes ingóságokon felül a fentebb megjelölt öröklött vagyonának eladása folytán kezére jutott pénzt is eldorbézolta.

Nem lehet erre következtetni annál kevésbé, mert — amint azt a fellebbezési bíróság ítéletében helyesen kifejtette — az örökhagyó az öröklött vagyonának eladása után két ingatlant is vett (összesen 570 K-ért) s az egyiken 600 K. költséggel egy házat is építtetett, amely 600 K-nak felét egyébként kölcsön útján fedezte.

A felülvizsgálati kérelemben felhozott az a tény, hogy az örökhagyó a ház építésére 300 K. kölcsönt vett fel, nemkülönben G. János tanunak a felülvizsgálati kérelemben kiemelt vallomása szintén nem alkalmasak annak megállapítására, hogy az örökhagyó az öröklött vagyonának eladásából befolyt pénzét italtra tékozolta el. A felpereseknek a hiányzó ági érték megtérítése iránt támasztott igénye tehát jogos.

A hiányzó 1910 K. ági értéknek a koronaromlás folytán való átértékelése fejében a fellebbezési bíróság 955 aranykoronát ítél meg, miben a felperesek meg is nyugodtak.

A kir. Kúria azonban a teljes átértékelésnek megfelelő 1910 aranykoronát az alperes felülvizsgálati kérelme folytán az eset

körülményeire tekintettel 800 P-re mérsékelte s ennyiben a fellebbezési bíróság ítéletét megváltoztatta.

Ennek a 800 P-t kitevő ági értéknek megtérítésével az alperes tartozik, mert ő reá szállt az örökhagyó egész szerzeményi vagyona, amelynek értékét a fellebbezési tárgyaláson maga az alperes is 20 millió koronára tette, ami 1379 aranykoronának, vagyis 1600 P-nek felel meg.

Abból a ténykörülményből, hogy akkor, amikor a hagyatéki tárgyaláson a felperesek a szerzeményi vagyonnak az alperes részére való átadásába beleegyeztek, az alperes ellen ági érték megtérítése iránt igényt fenn nem tartottak, nemkülönben abból a ténykörülményből, hogy az elsőrendű felperes a hagyatékhhoz tartozó ági vagyonból való jutalékaról az alperes javára lemondott: még nem lehet megállapítani azt, hogy a felperesek a hagyatéki tárgyaláson a hiányzó ági érték megtérítése iránti igényükről az alperessel szemben lemondtak. (K. P. I. 3257/1926.)

153. Élők közti rendelkezést is korlátozó örökösödési szerződés jellegével bíró osztályegység. A fellebbezési bíróság által megállapított, meg nem támadott s így a Pp. 534. §-a szerint itt is irányadó tényállás szerint a peresfelek és néhai édesanyjuk az apai hagyaték tárgyalása alkalmával az 586/1909. ü. sz. közjegyzői okiratba foglalt osztályos egységet létesítették.

A szerződés 7. pontjában írt „örökösödési szerződés természetével bíró“ megállapodás szerint a per tárgyává tett háznak, udvarnak és kertnek az özvegy nevében álló $\frac{1}{2}$ része továbbra is az özvegy nevében marad telekkönyvileg, halála után azonban a jutalékat gyermekei a jelen perbeli peresfelek fogják örökölni teljes tulajdonjoggal, egymás közt egyenlő arányban s ez a megállapodás semmiféle úttal-móddal közös megegyezésük nélkül meg nem változtatható s annak érvénye élők közötti jogügylettel sem helyezhető hatályon kívül.

A feleknek ezt a szerződéses megállapodását a fellebbezési bíróság helyesen minősítette a visszavonásról való lemondást is tartalmazó öröklési szerződésnek.

Igaz ugyan, hogy az öröklési szerződés az örökhagyót az élők közt való szabad rendelkezésben rendszerint nem korlátozza, azonban a jelen esetben az alperes részéről élők közötti jogügylettel való jogszerzésnek is útját állja a szerződésnek idevonatkozó kifejezett tiltó rendelkezése, amely egyben a feleknek az anyjuk

megnyilandó hagyatékára előre létesített osztály-egyeséget is tartalmazza, amire tekintettel az alperes a perbeli ingatlanból a felperesnek szánt jutalékát sem ingyenes sem visszterhes szerződéssel a felperes irányában való joghatállyal meg nem szerezhette.

Közömbös tehát, hogy az alperes az ingatlan-jutalékot ingyenesen vagy az általa állított visszteher ellenében szerezte meg, azért az idevonatkozóan ajánlott bizonyítást a fellebbezési bíróság mint nem ügydöntőt jogszabálysértés nélkül mellőzhette.

Amennyiben ugyanis az alperes ellenértéket szolgáltatott, igénye csak az ellenérték követelésére irányulhat, de visszterhes szerzése nem eredményezheti a részéről úgy az örökhagyóval, mint a felperessel is megkötött szerződés meghiusítását. (Kúria P. I. 282/1926.)

154. Egyezség megtámadása tévedés címén. Az egyezségi megállapodás csak akkor hatálytalan, ha oly körülmények, amelyeknek valóságát az egyezkedő felek feltételezték s amelyet az egyesség megkötésének alapul vettek, valótlannak bizonyulnak.

Az egyezkedő felek valamelyikének oly körülményre vonatkozó tévedése azonban, amelyre a vita, vagy bizonytalanság kiterjedt, az egyezség érvényét nem érinti s ez akkor is áll, ha az utólag előkerült okirat által az egyezség megkötésekor fennforgott vitát vagy bizonytalanságot el lehetne hárítani.

Az egyezség fogalmából következik már, hogy az a körülmény, hogy a vitás kérdéseket és a bizonytalanságot véglegesen kiküszöbölni kívánó feleknek egyes követelése vagy tartozása a végelszámolásban számszerűleg nem abban az összegben van felvéve, amely összegben való érvényesítéséhez a félnek egyébként joga volna, a végelszámolás érvényességének megtámadására jogszzerű alapot nem nyújt. (K. VI. 4741/1927.)

155. Idegen ingatlan eladása. Nincsen olyan jogszabály, amelynél fogva valamely ingatlan csakis a telekkönyvi tulajdonos által idegeníthető el joghatályosan. A szóbanforgó ügyletet tehát a peres felek között érvényesen létrejöttek kell tekinteni.

A nem telekkönyvi tulajdonos sincs elzárva ugyanis attól, hogy olyan ingatlant idegeníthessen el, amely az elidegenítéskor nem képezi a telekkönyvi tulajdonát; ilyen esetben az elidegenítő fél szerződési kötelezettsége csupán az, hogy a szerződés teljesítésekép a másik félnek, (a vevőnek) olyan okiratot szolgáltatson,

amelynek alapján az a telekkönyvi tulajdonjogának bekebelezését az illetékes telekkönyvi hatóságnál akadálytalanul kieszközölheti. (K. V. 4829/1926.)

156. Tulajdonközösség árverési megszüntetése. A házaspár ingatlan tulajdonközösségének bírói árverés útján való megszüntetésére a mostani idő még nem alkalmas.

Való ugyan, hogy a pénzünk értékének ingadozása már megszünt, mindamellett az ingatlanok és a házak értékesítése közutódomás szerint jelenleg is bizonytalan.

Kétséges ilyen körülmények között, hogy a peres felek közös tulajdonát képező kereseti belsőség a valódi értékének megfelelő árban eladható lesz-e és az is bizonytalan, hogy az árverés folytán esetleg házrész és lakás nélkül maradó alperesek a reájuk eső vételárból alkalmas újabb lakást szerethetnek-e?

De az általánosan ismert pénzdrágaság, valamint az ezzel összefüggésben fennálló nyomasztó általános gazdasági helyzet miatt az is bizonytalan, hogy a perben szereplő belsőség elárverezése esetén az árverés tárgyára nézve annak valódi értékét biztosító egészséges verseny egyáltalán kifejlődhetik-e? (K. V. 5994/1926.)

157. Közszerzemény kiszámítása. Abban az esetben, ha a házaspár az életközösséget már korábban megszüntették s a házassági kötelék megszűnése előtt egymástól állandóan különéltek, — a közszerzemény kiszámításának alapjául az a vagyoni állapot szolgál, amely az életközösség megszüntetésekor fennállott. (K. III. 8567/1926.)

158. Végrendelet intézkedései kiterjednek átcsereált ingatlanra? A tagosítás folytán kiosztott ingatlan minden vonatkozásban a tagosításba bevont ingatlanok helyébe lépven, nem lehet szó arról, hogy a hagyományozott ingatlanok azért, mert a tagosítás folytán más ingatlannal kicseréltettek, nincsenek meg a hagyatékban, hanem a kiosztott új ingatlanok amazokat helyettesítik, amazok helyett ezek lesznek a hagyomány tárgyai. (K. I. 3358/1927.)

159. A kárkamat gazdasági indoka. Az a körülmény, hogy a kölcsön felvételekor a magyar korona értéke már állandósult, az 1923 :XXXIX. t.-c. alkalmazhatóságát nem zárja ki, mert az ezen törvénycikkben megállapított magasabb kárkamatok törvényhozási indoka nem kizárólag az volt, hogy a magyar korona értékének

csökkenéséből keletkező károsodást hárítsa el a hitelezőtől, de egyúttal az is, hogy a gazdasági viszonyok egyébkénti bizonytalansága folytán a hitelezés a pénzürték csökkenésétől függetlenül is nagyobb kockázattal járt s ez utóbbi ok az 1924-ik évben is fennforgott, sőt fennállott az 1923:XXXIX. t.-c. hatályát meghosszabbító 1925:XXXVII. t.-c. életbelépte idejében is, amikor pedig a magyar korona értéke már hosszú idő óta állandó volt s az 1923:XXXIX. t.-c. hatályának fentartását már csupán a nehéz hitelviszonyok indokolták. (K. VII. 8868/1926.)

160. Haszonbérleti szerződés. Bár a felek elmulasztották a haszonbérleti szerződésnek a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságánál való bemutatását s így ebből az ügyletből, amint ezt a m. kir. Kúria hasonló esetekben már több ízben kimondotta, jogok és kötelezettségek nem származnak;

ámde adott esetben ez nem akadályozza a követelés érvényesíthetőségét; mert az nem vitás, hogy az alperesek a gazdasági év végéig a haszonbérlet ingatlanokat használták s azok termését beszédtek, amiért ellenértéket adni tartoznak akár haszonbérben, amelynek kifizetése iránt megállapodásuk szerint külön kötelezettséget is vállaltak, akár pedig az elvont hasznok megtérítésével, amely címen felperesek a kereseti követelést a fellebbezési eljárásban feltételelesen szintén kérték megítélni. (K. VI. 4576/1927.)

161. Végrendelkezési képesség közvetlen a halál előtt. Az a ténykörülmeny, hogy az örökhagyó a végrendelet tétele után pár óra múlva meghalt, még nem nyújt alapot annak a feltevésére, hogy az örökhagyó a végrendelkezés alkalmával a végrendelet alkotásához megkivánt világos öntudattal nem rendelkezett. (K. I. 1230/1926.)

162. Szóbeli végrendelet. Örökhagyónak a végrendelet tétele végett oda hívott tanúk előtt tett az a kijelentése, hogy József fiának „hagyja“ az ingatlanokat, — eléggé kifejezésre juttatta azt, hogy az örökhagyó végrendeletet tett s a végrendelkezés körülményeiből, — különösen abból, hogy az egyik végrendeleti tanu az örökhagyó kijelentéséről azért, hogy az feledésbe ne menjen, feljegyzést is készített, — nyilvánvaló, hogy az örökhagyó akarata szóbeli végrendelet alkotására irányult. (K. I. 1230/1926.)

163 Szóbeli végrendeleti tanu kihallgatási jegyzőkönyve. A szóbeli végrendelet tanúinak kihallgatása s vallomásuk jegyző-

könyvbe vétele, amelyet 1894:XVI. t.-c. 30. §-a előír, már nem tartozik a szóbeli végrendelet érvényességi kellékeihez.

A szóbeli végrendelet tanúinak a hagyatéki bíróság részéről való kihallgatása az előzetes bizonyítás szempontja alá esik s így a perbíróság nincsen elzárva attól, hogy a perben a végrendeleti tanukat újból kihallgassa, amely esetben a perbíróság a végrendeleti tanuknak a hagyatéki bíróság előtt tett előadását kiegészítő s módosító vallomását is figyelembe veheti.

Téves ennélfogva a felpereseknek a felülvizsgálati kérelemben is fenntartott az az álláspontja, hogy annak a jegyzőkönyvnek a tartalma, amelyet a hagyatéki bíróság a szóbeli végrendelet tanúinak kihallgatásáról felvett, a tanuk újabb vallomásával nem pótolható. (K. I. 1230/1926.)

164. Birói letét helyett pénzürtézet elhelyezés. Vevők a vételárhátralékot még a hátralékfizetésre megállapított napot követő napon a szerződéskötés idején volt értékben pénzürtézet gyümölcsöző kezelésbe adták, ami a vételárhátraléknak birói letétbe helyezésével egyértelmű. (K. V. 5491/1926.)

165. Ajándékozás megtámadása. Valamely ajándékozási ügyletet az ajándékozó fél örökösei durva hálátlanság címén csak akkor támadhatják meg, ha ily címen már az ajándékozó is lépéseket tett az ajándékvisszavonása iránt, avagy ha ily lépések megtételében mind haláláig tartóan akadályozva volt, a gyengébb értelmi képesség pedig egymagában még nem tekinthető a megtámadás akadályának. (K. 7391/1926.)

166. Valorizáció s ingatlan-vételhátralék telekkönyvi törlése. A törlési engedély kiszolgáltatását az eladók jogosan tagadták meg, mert a jelzalog a felek szándéka szerint az egész vételárhátralék-követelés biztosítására alapított, amiből következik, hogy a vevők, mint átértékelt fizetésre kötelezett személyes adósok rész-fizetés teljesítése ellenében a jelzalogról való lemondást nem követelheték; még pedig abban az esetben sem, ha különben a jelzalog tárgya a bekebelezés sorrendjében a névértéknél nagyobb összegért nem felelne.

Az említett előzmények után bekövetkezett letételnek tehát a részbeni teljesítéssel azonos hatálya nincs és így részfizetésként sem számítható be az eladók vételárkövetelésébe. (K. VI. 1029/1926.)

167. Kamat örökjogi követeléseknél. Örökösödési jogviszonyból eredő követelés után a m. kir. Kúria legújabb gyakor-

lata értelmében az esedékesség napjától kezdődően 5% kamat követelhető, ellenben kamat helyett kártérítés meg nem ítélhető. (K. I. 1523/1926.)

168. Kötelesrészért sortartás nélkül felelnek a megajándékozottak. A polgárjogi határozatok tárába 297. sz. alatt felvett jogszabály szerint a leszármazók, mint megajándékozottak az ajándékozás sorrendjére való tekintett nélkül az örökrészüket meghaladó érték arányában szavatolnak a kötelesrésznek megfelelő érték kiadásáért. (K. 1523/1926.)

169. Zálogjog-előjegyzés Csehszlovák könyvkivonat alapján. A magyar királyi igazságügyminisztériumnak 1927 július 2-án kelt értesítése szerint: „Magyarország és a Csehszlovák köztársaság között nem áll fenn viszonyosság arra nézve, hogy az egyik államban vezetett kereskedelmi könyvekből kiállított és hitelesített könyvkivonatok alapján a másik államban a zálogjog előjegyzése abban az államban fekvő ingatlanokra engedélyeztessék.” (K. V. 1950/1927.)

170. Elidegenítési tilalommal terhelt ingatlan eladása. Az elidegenítési és terhelési tilalomfeljegyzéssel terhelt ingatlan is szolgálhat adásvétel tárgyául oly feltétel alatt, hogy az eladó fél a tilalomfeljegyzés kitörlése iránt, a vevőféllel szemben, szavatosságot vállal.

Minthogy pedig alperes eladó a peres ingatlant tehermentesen, szavatosság terhe mellett adta el, ugyanezért alperes az elidegenítési és terhelési tilalomfeljegyzés kitörlése iránt is szavatosságot vállaltnak lévén tekintendő, az ingatlant a szerződéskötés idején nyilvánkönyvileg fenállott elidegenítési tilalomfeljegyzés dacára is eladhatta. (K. V. 5491/1926.)

171. Hozományértékelés. A hozomány visszaadásának kötelezettsége a házasság megszűnésekor, a felek házasságának felbontását kimondó bírósági ítélet jogerőre emelkedésének napján áll be.

A birói gyakorlatban állandóan követett jogszabály alapján az értékcsökkenés folytán beállott különbözetek a méltányosság elvei szerint egyenlítendőek ki s különösen családjogi vonatkozású ügyletekből eredő követeléseknél fokozottabban kell érvényesülnie annak a jogszabálynak, hogy a teljesítésnek megállapítandó mérve a másik fél károsodásával nem járhat.

Méltányosnak találta a kir. Kúria a 20 százalék erejéig való

valorizálást, annak dacára, hogy az alperesnek ez idő szerint önálló állása és keresete nincs, mert az alperes a felperessel való házasságra lépésének idejében saját apjától hadikölcsönkötvényekben 300.000 koronát kapott, melyeket még idejében értékesített és vagyonos szülei részéről állandóan oly támogatásban részesül, mely társadalmi állásához mért gondtalan életmódjának a folytatását kellően biztosítja.

Ily körülmények között sem az önálló foglalkozás és kereset hiánya, melyre az alperes rá nem szorult, sem fiatal kora és a gazdasági viszonyokban tanúsított állítólagos tapasztalatlansága nem szolgálhat jogos okul arra, hogy a valuta leromlásával jelentkező hátrány egyedül a felperesre háríttassék át, aki az apja után csak megterhelt és nagy összegű perekkel megtámadott, ezidőszerint amúgyis még anyjának haszonélvezetében álló vagyont örökölt. (K. III. 8296/1926.)

172. Végrendelet érvénytelenítése. Az a körülmény, hogy a végrendelező olyan vagyonról is rendelkezik, amely nem az övé, a végrendeletet nem teszi egészen hatálytalanná, hanem ilyen rendelkezés mellett is érvényes a végintézkedésnek az a része, amely a végrendelező tényleges vagyonára vonatkozik, kivéve azt az esetet, amidőn a rendelkezések egységesek és összefüggők. (K. I. 3083/1926.)

173. Haszonélvező halála. Azzal az általános érvényű jogszabállyal szemben amely szerint a haszonélvezeti jog a haszonélvező halálával megszűnik, az a kivételes jogszabály, amelynek értelmében abban az esetben, ha a haszonélvezet tárgya mezőgazdaságilag művelt ingatlan, ennek a hasznai a haszonélvezőnek a gazdasági év letelte előtt közbejött halála dacára egészen a haszonélvező örökösét illetik, — a birói gyakorlat szerint csak akkor alkalmazható, ha a haszonélvező az ingatlanokat a saját költségén maga művelte, amely esetben a saját munkálkodásának és költségeinek egész gyümölcsét a maga, illetve örökösei részére jogosan igényli, ellenben feles bérlet, vagy haszonbérlet esetén az örökösök csak a haszonélvező halála előtti esedékessé vált bért és gyümölcsöt követelhetik (K. P. III. 3867/1926.)

174. Örökrészről való lemondás. A szülő által örökrészére kielégített örökösnek a további öröklésről való lemondása kiterjed a lemondó örökösnek örököseire is és az ily lemondás érvényessége különös alakszerűséghez nincs kötve. (K. P. I. 3590/1926.)

175. Kiváltságos végrendelet alakszerűségei. Bár a végrendeletek alaki kellékeit megállapító 1876. évi XVI. t.-c.-nek a kiváltságos végrendeletekre vonatkozó IV. fejezete nem tartalmaz kifejezett rendelkezést arra nézve, hogy az írásbeli magánvégrendeletekről intézkedő I. fejezetnek ama rendelkezései, amelyek a IV. fejezetben különösen felemlítve nincsenek, a kiváltságos végrendeletekre alkalmazandók, mégis a birói gyakorlat a kiváltságos írásbeli végrendelet alaki kellékeiről szóló 30. §-t nem tekinti önálló és kimerítő rendelkezésnek, hanem azt csak az I. fejezetben foglalt rendelkezésének enyhítéseként értelmezi.

Támpontot nyújt erre nézve az a tény, hogy a 30. §-a két tanu jelenlétének a szükségességét a tanuk további teendőjének a részletezése nélkül említi, holott már abból a követelményből, hogy a tanuk közül az egyik írni és olvasni tudjon, nyilvánvaló, mikép a tanuk közreműködése pusztán jelenlétükkel kimerítettnek nem tekinthető. (K. P. I. 891/1926.)

176. Be nem jegyzett cég mint rendelvényes. A V. T. 3. §-ának 3. pontja, amelynek rendelkezése szerint a váltón valamely cég is megjelölhető rendelvényesként, nem tesz különbséget bejegyzett s be nem jegyzett cég között s ezért nem állhat meg az alpereseknek a törvény által megkivánt rendelvényes megnevezésének hiányára alapított kifogása. (K. P. VII. 576/1927.)

177. Elidegenítési és terhelési tilalom. A f. s. részvénytársaság javára feljegyzett elidegenítési és terhelési tilalom a kir. Kuria 74. sz. teljesülési döntvényében elfoglalt jogi álláspont ellenére, nem a tulajdonjog átruházásával egyidejűleg jegyeztetett fel: így az a végrehajtási zálogjog bekebelezése ellen akadályul nem szolgálhat. (K. Pk. V. 2250/1927. sz.)

25. *A kötelezettek részéről külön kiadványban kiállított bekebelezési engedélyek csak állandó bélyegilleték alá esnek.* A panasznak helyet adni és a panaszosok terhére előírt többlet törlesztését el kellett rendelni, mert a kiszabás alapjául szolgáló zálogjog bekebelezési engedély az annak szövegében történt hivatkozás szerint is az 1923. július 8-án kelt haszonbéri szerződés 86. §-ában foglalt kötelezettség teljesítéséül állíttatott ki s az elrendelt bizonyítási eljárás során beszerzett haszonbéri szerződés 86. §-a szerint pedig, a haszonbérlok és kezesek lekötik a haszonbérlo biztosítására egy évi bérösszeg erejéig jelzálogul összes ingatlanaikat és bérbeadó

felhívására az e célból szükséges okiratot kiállítani kötelesek, a kötelezettek részéről külön kiadványban kiállított bekebelezési engedélyek az illetéki díjjegyzék 17. tétele szerint csak állandó bélyegilleték alá esnek s e rendelkezés alkalmazásának az adott esetben nem lehet akadálya az, hogy a jelzáloggal lekötött ingatlanok már a haszonbéri szerződésben telekkönyvi és helyrajzi számok szerint megjelölve nincsenek és pedig annál kevésbé, mert sem az illetéki díjjegyzék 17. tételének jegyzete, sem az ebben hivatkozott 54. díjtétel a jelzáloggal lekötött ingatlanok már a főügyeletről kiállított okiratban való telekkönyvi és helyrajzi szám szerinti felsorolását kifejezetten meg nem követeli s mert a jelzáloggal lekötött ingatlanoknak már a főügyeletről szóló okiratban telekkönyvi és helyrajzi szám szerinti felsorolása egy külön okirat kiállítását feleslegessé tenné, helyes törvénytárgyarázat pedig nem lehet az, hogy valamely szabály alkalmazása csak feleslegesen kiállított okiratokra szorítkozzék, az pedig vitás nem lehet, hogy az adott esetben a jelzálog lekötés, már a főügyeletről kiállított haszonbéri szerződésben megtörtént. (Közig. bir. 14538/1926. P. sz.)

26. *Hozományvisszatérítés fejében történt ingatlan-átruházás.* Tény, hogy panaszos semmi vagyoni ellenértéket nem szolgáltatott a hozomány időelőtti visszaadásáért. Az ügyletet azonban — addig a mértékig, melyben az átadott ingatlanok értéke a hozomány értékének megfelel — mégsem lehet visszteher nélküli ügyletnek tekinteni, tekintve, hogy az átruházás ebben a keretben egy különben későbbi időben esedékes követelési jog azonnali megszűnése fejében történt, ami ellenszolgáltatást képez. A hozomány értékétől tehát az 1920. évi XXXIV. t.-c. 112. §-a szerint 5% viszterhes vagyon-átruházási illeték fizetendő.

A hozomány összegét meghaladó részében az ügylet visszteher nélkül történt s így ajándékozásnak minősül, amely után tehát az 1920. évi XXXIV. t.-c. 93. § 1. pontja szerinti ajándékozási s 94. §. (1) és 95. (1) pontja szerinti 1.5% ingyenes vagyonátruházási illeték jár. (Közig. bir. 15.655/1926. P.)

27. *Ingatlanhaszonélvezet átruházása okirat nélkül is, okirat készítése esetén pedig akkor is illeték alá esik, ha a haszonélvezetet szerző fél az okiratot nem írja alá.* Az 1920. évi XXXIV. t.-c. 1. §-a szerint ingatlanok, vagy ingatlanok haszonélvezetének átruházása még okirat nélkül is illeték alá esik, a panaszos részére történt haszonélvezet átruházásról pedig okirat készült, az a körül-

mény pedig, hogy a panaszos az okiratot alá nem írta, annál kevésbé vehető figyelembe, mert az okirat alapján a panaszos javára a haszonélvezeti jog a... kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság végzésével telekkönyvileg is bekebelezetett s így a haszonélvezetnek a panaszos javára történt átruházása tényleg is foganatba ment. (Közig. bir. 16.115/1925. P.)

28. *Eladótól az ingatlan adásvételi illeték csak akkor követelhető, ha annak a vevőtől való behajthatatlansága igazolva van.* A panaszostól a panaszolt illeték csak akkor és annyiban lesz követelhető, ha és amennyiben annak az elsősorban fizetésre kötelezettekkel szemben való behajthatatlansága igazolva lesz, mert a panaszost az 1920. évi XXXIV. t.-c. 21. §-ának 2. bekezdése alapján az illetékért egyetemleges, de másodsorban felelősség terheli. Minthogy azonban sem a panaszolt határozatban, sem a felterjesztett iratokban nincs igazolva az, hogy a panaszolt illeték az annak fizetésére első sorban kötelezett vevőktől, ügygondnok kirendelésével a vétel tárgyául szolgált ingatlanok esetleges bérjövödelmére, haszonélvezetére vagy állagára vezetendő végrehajtás útján behajtható nem lenne, ki kellett mondani, hogy a panaszostól az illeték csak akkor és annyiban lesz követelhető, ha és amennyiben annak a vevőktől való behajthatatlansága igazolva lesz. (Közig. bir. 15.839/1925. P.)

29. *A téves telekkönyvi állapot kiigazítása sem vagyonátruházási, sem bejegyzési illeték alá nem esik.* A bíróság állandó gyakorlata szerint a téves telekkönyvi állapot kiigazítása sem vagyonátruházási, sem az illetéki díjjegyzék 16. tételének A. b) pontja alapján bejegyzési illeték alá nem esik, a panaszolt határozat pedig a kiszabás alapjául szolgált okirattal szemben annak a megállapításnak, helyesen feltevésnek igazolására, hogy a nyilatkozat csereügyletet foglal magában, ténybeli adatot vagy bizonyítékot fel nem sorol, holott ennek igazolása akár a felek újabb elismerő nyilatkozatának beszerzése, akár a ténybeli adatok más módon való felderítése és megállapítása útján a pénzügyi hatóságot terheli, pusztán feltevés azonban az illeték kiszabására törvényes alapot nem nyújthat. (Közig. bir. 18.507/1926. P.)

30. *Váltóürlap kicserélésére vonatkozó kérelem elbírálása a pénzügyminiszter hatáskörébe tartozik.* A váltóürlap, amely után a bélyeglerovás helyettesítéséül a kir. adóhivatalnál készpénzben befizetett illeték visszatérítését a panaszos kéri, semmiféle aláírással

ellátva nincs, s így annak a kérdésnek az elbírálása, hogy a befizetett illeték visszatérítése helyett foghat-e vagy sem, helyesen csak az illetékszabályok 57. §-ában a váltóürlap kicserélésére nézve megállapított határozmányok figyelembevételével bírálható el, ily kérelmek végső fokon való elbírálása pedig, miután az 1896. évi XXVI. t.-c. 81. és 82. §-ai szerint ily esetekben a kir. közgazgatási bíróság előtti eljárásnak helye nincs, a m. kir. pénzügyminiszter hatáskörébe tartozik. (Közig. bir. 21.798/25. P.)

31. *Ajándékozási illeték haszonélvezet után.* A panaszostól a haszonélvezet ajándékozása után jogszerűen külön illetéket követelni annál kevésbé lehet, mert a panaszos a haszonélvezetre nézve nem gyermekei által megajándékozottnak, hanem gyermekeivel együttesen közös vevőnek tekintendő, az pedig nem vitás, hogy a vétel utáni illeték már külön kiszabott. (Közig. bir. 16.606/1926. P.)

32. *Adásvételi szerződés illetéke megszállt területen levő ingatlan után.* Köztudomású, hogy Vágújhely a szóban forgó jogügylet létrejötté idejében már idegen hatalom által megszállt terület volt. A m. kir. pénzügyminiszter álláspontja szerint amennyiben a békeszerződéssel elszakított terület a békeszerződés törvényé válását megelőzően ellenséges megszállás alatt állott és a magyar kincstárnak az illetékekhez való joga az ellenséges megszállás alatt nyílt meg s az illetékek kiszabására a megszállt területen levő adóhivatalok voltak illetékesek, az illeték az ellenséges megszálló hatalmat illeti meg a megszállás ideje alatt felmerülő közigazgatási költségek fedezésére. (Közig. bir. 5595/1925. P.)

33. *Váltóilleték visszatérítése.* Az 1925. évi 901/P. M. sz. rendelet 8. §-ának első bekezdése szerint a telekkönyvi hatósághoz kebebelezés vagy előjegyzés végett bemutatott váltón lerótt illetéket benyújtás előtt kell kiegészíteni, ez az illeték tehát a benyújtás tényével esedékessé vált és nincs olyan törvényes rendelkezés, amely az ily illetéknek visszatérítését akár azon a címen, hogy a kért bekebelezés vagy előjegyzés megtagadtatott, akár azon a címen, hogy a kérvény határozathozatal előtt visszavonott, megengedné.

Minthogy azonban a hivatkozott rendelet már említett bekezdése szerint a tkvi, bekebelezés vagy előjegyzés végett bemutatott váltót csak 1 százalékra kell kiegészíteni s a panaszos ennél fogva a 86.000 korona bélyeggel eleve ellátott 43.000.000 millió koronáról kiállított váltón pótlólag csak 344.000 koronát tartozott volna leróni,

lerótt 560.000 koronát, részére a fölösen és tartozatlanul lerótt 216.000 korona értékű bélyeg értékének szabályszerű visszatérítését annál is inkább el kellett rendelni, mert az 1925. évi 901/P. M. számú rendelet 9. §-ában foglalt visszatérítési tilalom helyes értelmezés mellett csak a váltó után tényleg járó illetékre, de nem a fölösen és tartozatlanul lerótt illetékre is vonatkozik. (Közig. bir. 17.275/1926. P.)

Szerkesztői üzenetek.

T. A nyugdíjügy egyáltalában nem alszik. Értesülésünk szerint az igazságügyminiszteriumban épp e hónapban tartottak s még e hónapban ismét tartanak ez ügyben ankétot s minden remény megvan arra, hogy – hála ezért elsősorban azoknak a kartársaknak, kik oly szívós kitartással tartják napirenden e kérdést — ez az egy végre hamarosan tető alá jut.

A másik sürgető kérdésre ez a válaszunk: még e hó folyamán beérkezik a miniszteriumba valamennyi Kamara felterjesztése a működési körök megállapítását illetően. Úgy tudjuk, most már csak ez az egy függő pont késlelteti a végrehajtási rendelet kiadását. Hogy azután január 1-vel fog-e életbelépni a novella, erre határozott választ nem adhatunk.

Arról a bizonyos Kartársi összejövetelről mi semmi értesítést nem kaptunk. Sem előzőleg, sem utólag. Így arra sem felelhetünk, mi volt annak a célja s mi képezte megbeszélés tárgyát.

– **M—s.** Ha az adásvételi szerződésben a gyermek s a szülők társvevők akként, hogy az előbbit az ingatlan tulajdonjoga utóbbiakat annak haszonélvezete illeti, csakis az 5% visszteher vagyónátruházási illeték szabható ki.

Az osztrák „Notariats- Zeitung“ szerkesztője Eduard Reichel dr. öfvtl. Notar, Wien XVIII. Gymnasium-strasse Nr. 21; a „Verein deutscher Notare für die Tschecho-slowakische Republik“ ugyancsak „Notariats-Zeitung“ címen megjelenő szaklapjának szerkesztője Notar Arn. Wychodil, M.-Frübau.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

KIADJA

A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1927.

Held irodalmi és nyomdavállalat II., Margit-körút 7. Telefon: T. 273—95.